

Od 1. nov. dalje naročnina mesečne 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENECE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cena rač. Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.849 za inzerate. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Tel. 40-01 do 40-05. Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Hudi boji pri Tobruku in Sollumu

Italijansko vojno poročilo št. 329

Nekje v Italiji, 30. aprila. s. Uradno poročilo št. 329 glavnega štaba italijanskih vojnih sil pravi:

Italijanski in nemški letalski oddelki so bombardirali sovražne mornarske edinice v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Letala nemškega letalskega zbora so bombardirala letalsko oporišče in zadelo sovražne ladje v La Valette (Malta). V letalski bitki sta bili sestreljeni dve sovražni letali.

V Cirenajki se nadaljuje na bojišču Tobruka obleganje angleških sil. Na bojišču pri Sollumu so ofenzivni napadi italijanskih in nemških sil prizadejali občutne izgube sovražniku in so ga prisilili, da se je moral na več točkah umakniti. Italijanski in nemški letalski oddelki so nadaljevali z rušenjem pristanišča in obrambnih naprav v Tobruku. Zadele so bile baterije in postojanke. Prav tako so letala z ognjem iz strojne obsipala angleška motorna vozila. Eno letalo vrste »Blenheim« je bilo sestreljeno.

V noči na 29. aprila so sovražna letala priletela nad Benghasi.

V Vzhodni Afriki so v raznih odsekih naše čete nadaljevale s preprečevanjem sovražnega pritiska in sicer s topništvom in pihano.

Bombni napadi na Malto

Na bojišču, 30. aprila. s. Posebni dopisnik agencije Stefani na letalski fronti poroča, da so bombniki nemškega letalskega zbora večerj opoldne napadli letalska in pomorska oporišča na Malti. Močno streljanje sovražnega protiletalskega topništva in sovražna letala niso mogla ovirati nemških bombnikov, ki so z velikimi bombami napadali vse važne naprave v pristanišču. Razdejanja so ogromna. Požari so nastajali povsod in škoda je zelo pomembna.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 30. aprila. Današnje poročilo nemškega vrhovnega poveljstva pravi:

V vodah okoli Anglije so nemške podmornice potopile 35.000 ton sovražnega brodogradila, nemški hitri čolni pa so ob angleški jugovzhodni obali napadli močno zavarovan prevoz ladij in potopili tri trgovske ladje s skupno 9500 tonami.

V Grčiji so nemški motorizirani oddelki prodrli do južnih pristanišč Peloponeza in s tem zavirali nadaljnji beg Angležev čez morje. Pri tem so dosedaj zajeli 5000 Angležev, med temi enega angleškega generala in številne Srbe, med temi pa štiri generale in 300 častnikov.

Dne 28. aprila so nemška letalska v grških vodah pri otoku Hydra uničila štiri angleška vodna letala Walrus. Nemška bojna in strmoglavka letala so v večernih in nočnih urah dne 20. aprila napadla pristanišče La Valette na otoku Malti. Pogodila so v polno lahko križarko, ki je bila v vojni pripravljenosti ob pomolu, prav tako pa so napravila letala veliko škodo na skladiščih petroleja in zažgala rušilce in še veliko trgovskih ladij. Drugi napad so letala izvedla na letališče Lucca pri La Valetti. V letalskem boju nad otokom je sovražnik izgubil dve letali vrste Hurricane, lastnih izgub pa ni bilo.

V Severni Afriki so nemška in italijanska strmoglavka letala napadla letališče Tobruk, topniške postojanke pri utrdbi Pilastro in utrjene naprave južno od Via Balbia. Letala so povsod metala bombe težke vrste.

V zadnji noči so močne letalske sile bombardirale znova vojno pristanišče Plymouth. Nastali so veliki požari, predvsem v Devonportu. Bilo je več močnih eksplozij, razdejane so naprave in ladjedelnice in v skladiščih pogonskih sredstev. Ostali oddelki bojnih letal so napadli pristanišče Cardiff, Lovestoft, Ipswich. Povsod so napadi bili uspešni.

Na morjih okoli Anglije so letala potopila trgovsko 4000 tonsko ladjo in so zelo poškodevala večje ladje. Daljnostrelni topovi nemške vojske so uspešno obstreljevali vojaško važne naprave v območju Doverja.

Nemška letalska letala so pri vdoru

Nove angleške poraze napovedujejo

Carigrad, 30. aprila. rr. Turško časopisje obširno govori o dogodkih v Grčiji in se ne more ubraniti vtisa, da je Anglija zanemarila to bojišče in si zaradi svoje neuvidevnosti pripravila poraz in druge neprijetnosti, ki jih ne bo mogla kmalu popraviti. List »Džumhuriyet« pravi, da je Grčija padla zato, ker je dobila premalo pomoči od svojih zaveznikov Anglije in Amerike. »Aksam« se sprašuje, kakšna je sploh bila pomoč, ki jo je predsednik Združenih držav Roosevelt obljubil Grčiji in Jugoslaviji. Pomoči, kakor se zdi, sploh ni bilo. Vendar je treba vedeti, da Roosevelt ni obljubil kakšne moralne pomoči, temveč zgolj gnotne, dejanske pomoči. O tej pa ni bilo ne duha ne sluha. V Ankari se tudi začudeno sprašujejo, zakaj Anglija ni zasedla važnih severnih grških otokov, ki leže v bližini Dardanel in zakaj niso preprečili zasedbe teh otokov po nemških četah. »Jeni Sabah« pravi, da so v Afriko prispeli novi oddelki italijanske in nemške vojske, ki se bodo pridružili tistim oddelkom, ki se že sedaj uspešno bore proti Angležem pri Sollumu. List postavlja vprašanje, kako se je to moglo zgoditi sprito premoči angleške mornarice v Sredozemskem morju in sprito tolikokrat poudarjane udarne sile angleškega vojnega letalstva. Izkrcaje novih oddelkov držav osi v Afriki pomeni za Angleže nov poraz, posebej pa še za angleško vojno mornarico.

Newyork, 30. aprila. r. r. Bivši angleški ministri predsednik Baldwin je napisal v »Newyork Times« poseben članek, v katerem razpravlja o sedanjem obdobju vojne in prihaja do zaključka, da se vojna ne da dobiti samo z neprestanimi umiki. Baldwin dalje piše, da Sredozemsko morje za Angleže sedaj ni več posebnega življenjskega pomena. Iz teh ugotovitev bi se dalo sklepati, da mislijo Angleži Sredozemsko morje sploh zapustiti in se omejiti le na obrambo svojih postojank pri Gibraltarju.

Uradni razglasi

1. maj delavni dan

Kraljevi Civilni Komisariat za zasedeno slovensko ozemlje obvešča, da je jutri, 1. maja, normalen delavni dan za vse javne, privatne in strokovne urade, za vse industrijske, trgovske in gospodarske ustanove.

Normalen delavni čas velja zato za vse brez razlike.

Opozorilo

V krajih, ki so jih prvotno zasedli Nemci in pozneje evakuirali, je nemško vojaštvo plačevalo svoje nakupe s takozvanimi Reichsmarkkassenscheine in kovanim drobščem plenigov.

Ker sta na slovenskem ozemlju, zasedenem po Italijanski Oboroženi Sili kot pravnoveljavno plačilno sredstvo priznani samo dinar in lira, je smatrati Reichsmarkkassenscheine in plenige za tujo valuto, ki pri nas ni veljavna.

Po čl. 4 naredbe Kr. Civilnega Komisarijata o denarnih in valutnih zadevah z dne 25. aprila t. l. št. 6, ki je izšla v Sl. listu Kr. Civilnega Komisarijata za zasedeno slovensko ozemlje po nar. št. 283-34-1941 na strani 302, je tuje valute in plačilna sredstva prijaviti do 30. t. m. pri Hranilnici dravske banovine v Ljubljani.

Dosedaj je bila ta naredba podaljšana do 3. maja.

Prebivalstvo se zaradi tega opozarja, da takoj prijavi pri Hranilnici dravske banovine v Ljubljani v treh izvodih to valuto, ki ni pri nas zakonito plačilno sredstvo.

Naredba Kr. Civilnega Komisarja o policijski uri in gibanju prebivalstva

Kr. Civilni Komisar za zasedeno slovensko ozemlje, na podlagi prejšnjih razglasov Poveljstva XI. armadnega zbora z dne 15. aprila 1941-XIX, Poveljstva divizije »Isonzo« z dne 12. aprila 1941-XIX, Poveljstva divizije »Rex« z dne 16. aprila 1941-XIX, objavljenih v Službenem listu Kr. Civilnega Komisarijata za zasedeno ozemlje, št. 31 z dne 16. aprila 1941-XIX, in po sporazumu s pristojnimi Vojaškimi Poveljstvi,

odreja:

Člen 1.

Do nadaljnje odredbe se dovoljuje promet v mejah ljubljanske občine od 5 do 22.30 ure, na ostalem slovenskem ozemlju, zasedenem po Italijanski Vojski, pa od 5 do 21 ure.

Člen 2.

V ljubljanski občini mora od 22.30 do 5 ure, v ostalih slovenskih krajih, zasedenih po Italijanski vojski, p a od 21 do 5 ure vsakdo ostati na svojem domu.

Iz hiše sme samo, kdor ima posebno dovolilnico, izdano od poveljstva K- Karabinjerjev.

Albanski predsednik o bojih v Albaniji

Tuji častnikarji v Albaniji

Tirana, 30. aprila. V spremstvu zastopnikov Italijanskega Ministrstva za Ljudsko Kulturo je prišlo v glavno mesto Albanije Tirano več zastopnikov tujega tiska, ki so si ogledali albanske bojišča. Včeraj popoldne jih je sprejel predsednik albanske vlade g. Verlaci, ki jih je v svojem nagovoru opozoril, da bodo videli kraje, kjer se je italijanska vojska skupaj z albanskimi prostovolci šest mesecev z največjo hrabrostjo bojevala proti veliki sovražni premoči. Dejal jim je, da se bodo prepričali, kako težavno je bilo bojevati se v nepristopnih gorah sredi zime, kakršne drugod na Balkanu ne poznajo. S pomočjo angleške tehnične pomoči so Grki svoje čete nagnali zoper malo-

številne italijanske oddelke, ki so bili meseca oktobra postavljeni v Albanijo. Te divizije so dolge mesece zadrževale sovražne napade, ne da bi bili v tem času Grki mogli zavzeti kako važnejšo postojanko, kakor na primer Tepeleni, odkoder bi bila prosta pot v Valono in Berat, s čimer bi Albanija bila razdeljena na dva dela.

Albanija se je bila že pred dvema letoma pridružila svoji zaščitnici Italiji, ki je z njeno pomočjo upala uresničiti svoje velike narodne ideale. Zdaj bo mnogo Albancev osvobodjenih. H koncu se je predsednik Verlaci vnovič zahvalil Italiji in Nemčiji za vso pomoč albanskemu narodu, ki se je vključil v njun politični in gospodarski sistem.

Le artiglierie italiane nel settore dell'Epiro. — Italijansko topništvo v Epiru.

Člen 3. Javni obrati se morajo zapirati v ljubljanski občini ob 22 uri, v ostalih slovenskih občinah, zasedenih po Italijanski Vojski pa ob 21. V javnih obratih (kavarnah, barih, restavracijah itd.) je prepovedano točiti alkoholne pijače, izvenzemski pivo.

Člen 4.

Tudi podnevi ne sme nihče zapustiti kraja svojega stalnega bivališča, če nima posebnega dovolila, ki ga izda poveljništvo Kr. Karabinjerjev ali Krajevno vojaško poveljništvo.

Vendar pa zadostuje do 5. maja 1941-XIX za odhajanje iz kraja v kraj s fotografijo opremljena listina o istovetnosti, iz katere sta razvidna poklic prizadete osebe in vzrok, zaradi katerega mora hoditi iz svojega kraja v drugega.

Člen 5.

Promet z avtomobili in zasebnimi motornimi vozili je dovoljen samo s posebnim pooblastilom Kr. Civilnega Komisarijata za zasedeno slovensko ozemlje. Dosej od Vojaških Poveljstev ali Krajevno vojaško poveljništvo. Vsi avtomobili in vsa motorna vozila, ki imajo prometno dovolilo, morajo imeti posebno spoznavno tablico.

Člen 6.

Krščili te naredbe se pripro in izroče pristojnemu vojaškemu sodišču, obratna dovolila se odvzamejo, motorna vozila pa zaplenijo.

Ta naredba stopi takoj v veljavo. Ljubljana, dne 29. aprila 1941-XIX.

Kr. Civilni Komisar za zasedeno slovensko ozemlje: EMILIO GRAZIOLI

Italijanska civilna uprava v Primorju in ob Kolpi

Reka-Fiume, 30. Prefekt je danes izdal tale razglas:

Po naročilu armadnega generala Ekselence Ambrosija, poveljnika II. armade od danes naprej sprejemam civilno upravo za Reško pokrajino in Kolpo. Tukaj so obsežni okraji Sušak, Kastav, Bakar, Crikvenica, Novi, Senj, Krk, Rab, Čabar, Delnice, Karlovac, Vrbovsko in Ogulin.

Reka-Fiume, 30. aprila 1941-XIX. Prefekt Testa.

Črna gora za Fašistično Italijo

Cetinje, 30. aprila. ai: Ob prevzemu vodstva Civilnega Komisarijata za Črno goro, se je izvedelo, da je prevzem oblasti bil izveden tako, da so bile navzoče civilne in cerkvene oblasti, Poveljnik armadnega zbora pa je izrekel navdušen govor, kateremu je odgovoril Minister Mazzolini. Tudi metropolit ter bivši minister Popović sta izrekla prisrčne besede na naslov Fašistične Italije, prav tako pa sta izrazila svoje največje obudovanje za italijansko slavno armado. Slovesnost se je začela in zaključila s pozdravom Kralju in Cesarju ter Duceju.

Italijansko odlikovanje nemških častnikov

Rim, 30. aprila. Na predlog Duceja je Nj. Vel. Kralj in Cesar blagovolil odlikovati s komanderskim redom križem Savojskega vojaškega reda generala Hansa Geislerja, poveljnika nemškega letalskega zbora v Sredozemlju in podpolkovnika Martina Harlinghausena načelnika generalnega štaba nemškega zbora z Viteškim križem Savojskega vojaškega reda. Italijanski državni podtajnik za letalstvo general Priolo, ki je bil na inspeksijskem potovanju na Siciliji, je osebo izročil visoko odlikovanje generalu Geislerju.

Hrabrost italijanskih čet v vzhodni Afriki

Rim, 30. aprila. Ves svet se čudi upornemu in hrabremu obnašanju italijanskih čet v vzhodni Afriki, kjer se morajo boriti z mnogo močnejšim sovražnikom. Čeprav italijanske čete nimajo na razpolago dovolj sredstev, vendarle le korak za korakom prepuščajo v neprestanih bojih ozemlje sovražniku. Italijanske čete so se pač umaknile pred stroji, toda kjer gre boj moža proti možu, so vedno zmagovite. Treba je vedeti, da sovražna vojska šteje okrog 300 tisoč mož in da razpolaga s tisoč letali in tisoč oklepnimi vozmi. Wavell, ki je po Edenovem načrtu osredotočil tolikšne sile v Abesinijo, sedaj svoje armade ne more umakniti iz vzhodne Afrike, ako neče riskirati da se bo položaj takoj zavrnil, kakor se je to zgodilo tudi v Libiji.

Proti Židom na Hrvaškem

Zagreb, 30. aprila. Tiskovni urad pri hrvaški vladi je imel v ponedeljek prvo sejo. Na seji je podal državni tajnik dr. Lorković, ki je namerava v kratkem odpotovati v inozemstvo, pregled o obnovitvenem delu v prvih dveh tednih nove hrvaške države. Oblasti so povsod zavarovale red in mir v čast Hrvatov je treba priznati, tako je rekel dr. Lorković, da ni bilo nikjer resnejših nastopov zoper mir in red. Notranjepolitično nadaljujejo s čiščenjem državnega aparata, iz katerega izločujejo vse tujce. Stopnjema se ureja judovski izločanje. Danes je v Zagrebu okrog 30 do 40 tisoč Judov, ki so se že morali spoprijazniti z omejitvami svobodnega gibanja. Z vso silo se bo nadaljevalo delo, ki ima za cilj očistiti Hrvaško judovstva.

Ameriške pomorske straže 2000 milj od obale

Washington, 30. aprila. »Piccolo« poroča iz ameriškega vira, da je admiral Stark, ki je šef operativnega oddelka ameriške mornarice, izjavil, da ameriške pomorske straže operirajo že 2000 milj daleč od Atlantske obale.

Majnik - mesec Marije kraljice Slovencev

Že češnje cvetó, zeleni trava, kosi nam pojó jutranjice. Zemlja diha v polnih sokovih in se razgrinja pred nami v pomladanskem, svatovskem oblačilu. Vprav v ta čas kane najlepši mesec, mesec mladosti in letu, mesec majnik, ki nam pravi pesem o njem: »Ljubi maj, krasni maj...«. Vprav ta mesec je Cerkev določila češčenju Matere samega Boga, Stvarnika te lepe zemlje v času, ko se vse preraja in razcvita. S tem je hotela Cerkev tudi poudariti, kako Bog časti svojo Mater.

Kraljica majnika nam je Slovincem postala še posebej Kraljica. Izbrali smo si jo za najvišjo Gospo v zavesti, da nas Ona pač ne bo nikdar pozabila. Že naši dedje in babice so jo častili kot svojo Mater in ji sezidali cerkve in cerkvice po vsej lepi slovenski zemlji. Pojdi kamor koli po našem svetu in ozri se po gričih in gričkah, pa se ti bodo v pogled zasvetile cerkvice, ki so posvečene v čast Materi božji. Nešteto slovenskih duš ima gorečo ljubezen do majniške Kraljice, nešteto je bilo romarskih procesij na naše griče v cerkve, ki so posvečene Mariji.

Da bi pogledali v te duše, kaj je bila vsebina njihovih prošanj?

Pokleknil je pred Marijo očanec z molkom v drhtečih prstih in se je priporočil Mariji za srečno zadnjo uro, za blagoslov svoje hiše, svojih njiv in dedičev.

Pokleknila je k Mariji ženica, sveča je trepetajočim plamenčkom spremljala njene prošnje za hišo in dom, in njeno zahvalo za vse, kar je v dolgih letih prejela od Nje.

Klečalo je ondi dekle cvetočih lic in je prosilo Marijo pomoči za bodočnost, za srečen zakon, za novi rod, ki ji bo določeno, da bo skrbela zanj v svojem novem domu.

Pokleknil je tjakaj fant in nič ga ni bilo sram, da je sklenil roke in se zahvalil Mariji za milost, da mu je izbrala pridno družico, ki bo z njo skoraj stopil v zakon.

Klečali so ondi krepki možje, zavedajoč se hudih skrbi in težav v svojem domu, in prosili so najvišjo Mater in Kraljico, naj jim blagoslovi mlado družino, pa še živino in polje in svet.

In klečala je tudi mladina vsakršnih let in je po svoje zrla v Marijo in se čudila sijaju prelepih oltarjev in vencev in rož in lučk.

Tako je naš narod častil, ljubil Marijo, se zatekal k Njej vsak čas in zlasti v smrtnih težavah, ko je tako iskreno molil: »...prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.«

Zavedajmo se vsega tega danes ta dan, ko je prvi majnik, prvi dan posebnega meseca v čast naši Kraljici, Kraljici miru! Z zaupanjem vanjo hodimo po potih, pa čeprav trnjevih in skrbi polnih. Bodimo Njeni v viharju in soncu, v življenju in v smrti.

Organizacija poročevalske službe v Ljubljani

Da bi se na slovenskem ozemlju, zasedenem po Italijanski Vojski, preosnovala poročevalska služba za častnike, ki je prenehala z izginotjem agencije Avale, je Kr. Civilni Komisar že v prvih dneh svojega poslovanja zainteresiral za to. Ministra za Ljudsko Kulturo in predsednika Agencije Stefani, da bi se mreža italijanske poročevalske službe raztegnila tudi na Ljubljano.

Senator Morgagni je takoj preselil v Ljubljano svojega vojnega poročevalca na Juljski fronti. Ta je takoj dal pobudo za poslovanje ljubljanskega Urađa Agencije Stefani. S tem je torej zagotovljena politična, finančna in trgovska poročevalska služba iz Italije in iz tujine, da je zasedeno ozemlje zvezano tudi glede obvestil z ostalim svetom. Organizacija krajevnega Urađa Agencije Stefani naglo izpopolnjuje svojo tehnično opravo, da bi čimprej dosegla stopnjo popolne učinkovitosti.

Novice iz Spodnje Štajerske Prvi majnik v Mariboru in drugod

Graška »Tagespost« prinaša spored jutrišnjih prireditev na Spodnještajerskem, kamor bodo prispele člani nemških mladinskih organizacij iz Grada ter iz drugih nemških krajev. Danes (v sredo) popoldne bodo pripeljali v Maribor okrašen mlaj in ga postavili na Glavnem trgu (sedaj Sophienplatz). Ob mlaju bodo prepevali pomladanske pesmi. Na dan prvega maja dopolne bo sprejeto, popoldne pa bo na Rapidovem igrišču veselica za staro in mlado. Iz Grada pride ta dan na Spodnještajersko 320 članov Hitlerjeve mladine, med njimi tudi nekaj fanfaristov, ki bodo šli deloma v Maribor, deloma pa v Ptuj. V Celju bodo igrali fantje in dekleta iz Brucka. V Maribor pride tudi 20 voditeljev Zveze nemških deklet, 105 deklet iz Čmureka in Lipnice pa bo šlo na Sladko goro, v Št. Ilj in v Ljutomer. Drugi bodo zopet obiskali Muto, Slovenji Gradec, Slovensko Bistrico in Konjice.

O umiku angleških čet iz Grčije

Solun, 30. aprila. a. Zaradi uspeha nemškega bombardiranja proti angleškim pomorskim prevozom v Egejskem morju omenjajo, da so lani angleške čete, ki so bežale iz Francije skozi pristanišče v Dunkerque, imele beg olajšan po gosti megli, ki je onemogočala vidljivost, in pa zaradi tega, ker so angleške obale le nekaj desetnih kilometrov od Francije. Beg angleških čet iz Grčije pa je potekal v izredno ugodnih okoliščinah glede vidljivosti za Nemce, razdalja, ki so jo ladje morale prevoziti pri begu, je bila pa več sto kilometrov. V teh pogojih je nemško letalstvo lahko razvilo vso svojo silo in je strmoglavilo potapljalno številne parnike, polne čet, kakor to dokazuje veliko trupel angleških vojakov, ki jih je morje vdrglo na grške obale.

Napad na francosko Somalijo

Trst, 30. aprila. o. »Piccolo« poroča iz Vichya, da je francoska vlada uradno sporočila, da so oddelki de Gaulleovih vojakov s pomočjo motoriziranih angleških oddelkov napadli ozemlje Francoske Somalije, in sicer v smeri proti postaji Daoule ob progi Džibuti-Adis Ababa. Drugi de Gaulleovi oddelki so se izkrcali v Zelili očitno z namenom, da bi izvedli akcijo v obliki klešč in se polastili Džibutija. De Gaulleova letala so metala oglase, v katerih vabijo francoske kolonialne čete, naj se jim pridružijo in prinese a seboj strelivo. Oglasi nosijo podpis generala Gentilhomeja, ki tem operacijam poveljuje in ki je zadnje mesec bival v Adenu, da bi pripravil napad.

Svarilo švici

Berlin, 30. aprila. Bolgarska agencija: V Berlinu je povzročil veliko pozornost govor švicarskega polkovnika Freya, kateri je odkrito nastopil zoper Nemčijo in Italijo. S tem v zvezi je članek, ki ga je v »Berliner Börsen Zeitung« napisal dr. Karl Megerle, ki nanj opozarjajo nemški uradni krogi v tem smislu, naj bi Švica nauke tega članka upoštevala. Članek postavlja Švici za zgled usodo Jugoslavije ter naglašja, kam lahko privede kako državo njena napačna zunanja politika ter hujšajoče pisanje njenega časopisja. Clankar na koncu naglašja, da je švicarski tisk zadnje čase postal tako nestrpen, da njegovega pisanja nikakor ni več mogoče opravičevati, češ da v Švici vlada »demokratska svoboda in pa »neutrlnost«.

Balkanski kapital beži iz Švice

Graška »Tagespost« piše: »Pod vtisom zmago-vitega napredovanja nemških čet na Balkanu in popolnem zlomu vojaškega odpora tudi na Grškem, je prevzela panika tiste kroge na jugovzhodu, ki so sicer ognjevitno ščuvali na vojno, pa so iz previdnosti spravili svoj kapital v Švico. Ti krogi, večinoma politiki propadlega jugovzhodnega sistema in Judje, smatrajo sedaj po begu Angležev iz Grčije, da tudi Švica ni več varno mesto za shranjevanje njihovega naropanega kapitala. Kakor je videti iz gibanja švicarskega deviznega trga, so bile zadnje dni z vso naglico švicarske vrednotnice in vloge »za jugovzhodni račun« spremenjene v ameriške vrednotne papirje in v dolarje. Dolar, ki je bil doslej v Švici zelo slab, je zaradi teh transakcij poskočil. Ker je bila zadnja leta na jugovzhodu in v območju Sredozemlja velika množica švicarskih bankovcev, v katere so ti krogi varno nalagali svoje imetje, pričakujejo v Švici močan dotok švicarskega denarja iz teh krajev.«

Turška politika in angleški poraz

Sotija, 30. aprila. Poročila, ki prihajajo iz Ankare v Carigrad, pravijo, da so turški politični krogi pod silnim vtisom angleškega poraza na evropskem jugovzhodu. Angleški vpliv v tem delu Evrope se je začel majati, ko je Italija 28. oktobra 1940 začela s svojim delovanjem proti angleškim oporiščem v Grčiji. V Sotiji pa poudarjajo, da si žele razvoj političnega in gospodarskega sodelovanja med Turčijo in balkanskimi državami in taki načrti bi bili prav ugodno sprejeti v Bolgariji.

Carigrad, 30. aprila. a. List »Igdam« piše, da se je vojna na Balkanu zaključila z angleškim porazom in obžaluje, da je Anglija poslala Grčiji tako malo podpore. Dnevnik »Jeni Sabah« piše o zadnjem Churchillovem govoru in pravi, da naj Churchill ne omejuje svoje pozornosti na angleško javno mnenje, ampak da jo naj raztegne tudi na svoje prijatelje in zaveznike. List piše, da je Anglija dala Grčiji svoje poročstvo dve leti poprej in bi zato lahko poskrbela za vse, kar je bilo potrebno, da bi rešila svojo čast. Če se pa to ni zgodilo, to samo dokazuje, da tako obnašanje ni vredno naroda, ki pravi, da je velik.

Turški minister ne gre v Nemčijo

Berlin, 29. aprila. V glavnem mestu Nemčije zanikajo govorice, češ da bi turški ministri predsednik Ineni nameraval potovati v Nemčijo. Pač pa namerava potovati v Nemčijo neki drugi turški minister.

Francija protestira

Pariz, 30. aprila. DNB. Francoski pooblaščenec za zasedeno francosko ozemlje veleposlanik De Brinon je ostro protestiral proti neprestanim angleškim bombnim napadom na pristanišča v francoski zahodni obali, katera označujejo Angleži kot pristanišča, iz katerih utegnejo Nemci izvršiti svoj napad na Anglijo. De Brinon je izjavil, da je bilo pri zadnjem angleškem bombardiranju Bresta zadetih le več civilnih hiš in bolnišnica, pa prav noben vojaški cilj ali pa za vojsko pomemben predmet. Podobno se je zgodilo tudi pri bombnem napadu na Lorient. Pri teh napadih trpi le francosko ljudstvo, ne pa Nemci. De Brinon je protestiral proti bombardiranju v imenu človečnosti.

L'omaggio delle Forze Armate italiane ai soldati italiani morti in prigionia durante la guerra mondiale 1914-1918 al Cimitero militare italiano a Lubiana. — Poklonitev italijanske Vojske italijanskim vojakom, umrlim v ujetništvu med svetovno vojno 1914-1918 na italijanskem vojaškem pokopališču v Ljubljani.

Ritorno dei granatieri di Sardegna dal Cimitero militare italiano dopo l'omaggio ai caduti. — Povratek Sardinjskih grenadirjev iz italijanskega vojaškega pokopališča po poklonitvi mrtvim tovarišem.

Nemški listi o posledicah angleškega poraza na Grškem

Berlin, 30. apr. s. Današnji »Völkischer Beobachter« piše o angleškem porazu na Balkanu in pravi, da bo ta poraz zelo vplival na angleški ugled, kajti Anglija je izgubila nadoblast nad tem morjem. Vojna v Grčiji dokazuje, kako so nekatere angleške strateške točke slabe, da si se je govorilo, da so izredno močne. Toda vse te postojanke so nemški vojniki zavzeli v naskoku.

»Westfälische Landeszeitung« piše, da je otok Lemnos izrednega pomena za promet skozi Dardanele, kajti otok leži tako rekoč ob vhodu v to ožino.

Berlin, 30. aprila. s. »Völkischer Beobachter« piše o zadnjem govoru, ki ga je imel predsednik grške vlade Zuderose. V tem govoru je Zuderose dokazal, da bi bil zmogel žrtvovati še tisoče in tisoče življenj svojih rojakov. Govor dokazuje, da ima tisti, ki ga je izgovoril, domišljijo blazneža in Grki bi se morali otesti takega krvosesa.

»Börsen Zeitung« piše, da je Kreta za Zuderose srečni otok, ker se ni v obsegu strelav nemških divizij. Iz Aten je Zuderose rajši zbežal. Zuderose je izjavil, da se bo kmalu vrnil v Atene, toda tako mnenje ni nobena novost v zgodovini sedanega spora, kajti drugi ljudje so tudi pričevali, da se bodo lahko vrnil v Varšavo, Oslo, Haag, Bruselj, Pariz in Belgrad. Atene ne čakajo več na Anglijo, ampak na novo Evropo.

»Še en blaznež«

Rim, 30. aprila. s. Virginio Gayda, ravnatelj lista »Giornale d'Italia«, odgovarja danes majorju Elliottu, znanemu vojaškemu strokovnjaku ameriškega lista »American Herald Tribune«. Gayda objavlja svoj članek pod naslovom »Še en blaznež«. V članku namreč major Elliot dokazuje, da je bil angleški poraz na Sredozemskem morju in na Balkanu prav za prav zmaga, ker je veliko veljala Nemčijo, ki je morala prepeljati svoje sile na jugovzhod, pri tem pa tudi izrabila svoje moči in svoja sredstva. Anglija je pri tem pridobila na času, da je lahko okrepila svoje obrambne postojanke, prav tako pa se je medtem v Ameriki nadaljevala pospešitev vojne proizvodnje. Major

V Belgradu je spet red

eBelgrad, 30. aprila. b. V štirinajstih dneh po vkorakanju nemških čet v Belgrad je tam zavlada spet mir in red. Načrtno so prve dni že odstranili razvaline s cest, poškodovane hiše, ki jih ni mogoče več popraviti, pa so pogrnili v zrak. Avtomobilski promet je zdaj živahnejši kot je bil kdajkoli prej. Ena sama nemška divizija ima več oklepnih vozil kot je imela prej vsa Jugoslavija. Najprej so nemški redarji uravnali promet po belgrajskih ulicah, zdaj pa so prevzeli to delo belgrajski prometni stražniki. Tudi tramvaj spet vozi. Dalje je urejeno tudi vprašanje o razdeljevanju živil.

Nemška vojska je povsod vpostavila red in mir in tako omogočila mešanom, da se posvečajo svojim rednim opravilom. Nemški delavci so začeli popravljati vse važne naprave, zlasti vodovod in električno centralo, da se zagotovi ljudstvu neovirano delo. Oblast je tudi odredila, da začne izhajati nov arabski dnevnik, ki bo prinašal poleg gradiva iz domačega in tujega sveta tudi vse odredbe, ki jih izdaja nemška okupacijska oblast. Nemška vojska je začela popravljati tudi vse ceste v bližini prestolnice, katere so bile med vojno pokvarjene.

Elliott dodaja v svojem članku, da je vojna na Balkanu Italijo še bolj približala propadu.

Gayda poudarja, da bi pri taki razlagi celo šolski otroci vpraševali majorja Elliotta, kaj je z angleškimi silami in kako je treba računati z ogromnimi angleškimi izgubami v moštvu in v celem vojnem materialu. Kako je treba upoštevati dejstvo, da so Italijani in Nemci lahko zaplenili ogromne količine vojnega gradiva in kako je bilo mogoče, da sedaj sile osi neposredno ogražajo angleško plovo na Sredozemskem morju in vhod v Sueški kanal. Clankar zaključuje, da je major Elliot zopet dokazal, da je popoln nevednež v presoji vojaških zadev in njegova nesramna zlobna vera je že smešna.

Grški general Colacoglu sestavil novo grško vlado

Budimpešta, 29. aprila. Grški radio sporoča, da je general Colacoglu v Atenah sestavil novo grško vlado ter izdal oklic grškemu prebivalstvu. Oklic so razglasili tudi po radiju. General v oklicu dolži grškega kralja in kraljevsko rodovino, ker so zbežali v času največje nesreče. Odraka kralju Juriju možnost vrnitve na Grško. — General je potem po radiju še posebej nagovoril Grke, naj se nehaajo bojevati ter naj začno sodelovati pri obnovi Grčije. General je sklenil svoj govor s kličem: Nehajte se vojskovati za tuje koristi! Danes moramo gledati zgolj na narodne koristi!

Oddelki grških čet v Aleksandriji

Ankara, 29. aprila. Nekaj oddelkov grških čet je prišlo v Aleksandrijo. Turški listi naglašajo, češ da je stanje teh čet v resnici zelo slabo.

Angleški vohuni v Bolgariji

Sotija, 30. apr. b. Bolgarsko časopisje se še vedno bavi ter posveča veliko pozornost odkritjem britansko-jugoslovanskega vohunstva v Bolgariji. Z debelimi črkami prinaša ugotovitve šefa sofijske policije, Draganova, ki navaja ogromne vsote denarja, ki so jih imeli na razpolago angleški in jugoslovanski vohuni za sabotažna dejanja in za propagando. Po vseh bolgarskih mestih so bile izvedene hišne preiskave, kjer so našli mnogo tisoč levov denarja, ki je bil namenjen britanski propagandi.

Egipt ne mara v vo'no

Ankara, 30. aprila. Predsednik skupščine Nahas paša je močno kritiziral delo angleškega poveljstva, ki je s svojo balkansko politiko razmetala britanske sile, ne da bi mogla preprečiti poraz balkanskih držav. Angleška vlada bi pač rada, da bi Egipt stopil na mesto balkanskih sil. Toda Egipt ne more postati orodje v rokah britanskega generalnega štaba in bo storil vse, da se vzdrži vojske.

Nemiri v Indiji

Sanghaj, 30. aprila. V Indiji se širijo nemiri. Neredi v mestih so vedno večji in policija mora streljati na prebivalstvo. Pri spopadu med policijo in demonstranti v Bombayju in Champooru je bilo ubitih 220 ljudi. Policija je morala poklicati na pomoč čete iz Afghana. Več sto Indijcev je zaprtih. Da bi se prebivalstvo ne vznemirjalo še bolj, je policija prepovedala objavljati številke o žrtvah. Položaj v Kalkuti je silno napet. Policijski ravnatelj je objavil nov poziv prebivalstvu, da naj ostane mirno in je razglasil nove hude kazni.

Sprejem zastopnikov Del. zbornice pri Kr. Civilnem Kom. sarju

Ljubljana, 29. aprila.

Danes je blagovolil sprejeti Njegova Ekselencija Civilni Kr. Komisar Grazioli zastopnike Delavske zbornice v Ljubljani za Slovenijo.

Delegacijo so tvorili g. predsednik DZ Jonke Jože, tajnik g. Halner Andrej in član uprave g. Krizman Andrej in Smersu Rudolf.

Zastopniki DZ so izrazili visokemu dostojanstveniku v imenu zbornice, kakor tudi v imenu slovenskega delavstva, ki ga zbornica zastopa, izraze vdčnosti in zagotovilo lojalnega sodelovanja z novimi oblastmi.

Delegacija je izročila g. Komisarju spomenico, kjer je na kratko obrazložila delo in cilje Delavske zbornice.

G. Komisar je z velikim zanimanjem sledil izvajanjem delegatov ter se zahvalil za udanostne izjave. Izjavil je, da bo prav posebno naznito posvečal delavskemu stanu, ker so mu delavci in problemi, ki nastajajo v zvezi s tem, zelo pri srcu, kakor tudi fašistični Italiji, katero ima čast na zasedenem ozemlju zastopati.

Poudaril je, da je delavstvo za blagostanje države zelo važen činitelj. Z velikim razumevanjem je zagotovil, da bo rešil težki problem nezaposlenosti ter vsakemu, ki je voljan delati, prekrbel delo. Čim bo imel priložnost in mu bo dopuščen čas, bo sam osebnostno obiskal delavstvo v podjetjih in tovarnah.

Na drugi strani pa je visoki dostojanstvenik izrazil iskreno željo, naj tudi Delavska zbornica kot socialna ustanova in zastopnica delavstva v čim večji meri sodeluje z oblastjo ter na način pomaga reševati težke socialne probleme, ker je ena od osnovnih nalog fašistične Italije.

Koledar

Četrtek, 1. maja: Filip in Jakob, apostola; Grata, vdova; Jeremija, prerok.

Petek, 2. maja: Atanazij, škof in cerkveni učenik; Evgen, škof in mučenec; prvi petek.

Osebnosti

— Promoviran je bil v soboto za doktorja prava na univerzi v Ljubljani g. Sket Stanko iz Gorice, sin dr. Ivana Sketa, odvetnika iz Celja. Cestitamo!

— Poročila sta se g. Franc Selan, višji uradnik, z uradnico gđ. Stanko Bajda. Novoporočencema želimo veliko sreče in božjega blagoslova.

— Letošnji majnik je po želji sv. očeta določen molitvi za mir. To molitev pa naj spremlja krasna premišljevanja, ki jih je napisal za letošnje šmarnično pobožnost župnik Seigerschmid z naslovom: »Marija, kraljica miru«. Dobite jih v Jugoslav. knjigarni in stanje samo 25 din.

— Tečaj italijanščine, nemščine in nemške stenografije. Pojavila: Trgovsko učilišče Robida, Ljubljana, Trnovska ul. 15.

— Zavod sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano razpuščen. Škofijska gimnazija v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, ki so ga zasedle nemške čete, je bila razpuščena. Dijaki so že v ponedeljek, deloma pa v torek odšli na svoje domove. Tudi profesorji in prefekti so zapustili zavod. Do nadaljnjega je v zavodu ostalo samo upraviteljstvo in nekaj služinčadi.

Kino Sloga, tel. 27-30

Danes ob 16, 18. in 20. uri

Prva ljubezen

Ilse Werner, Johannes Riemann. Ljubka ljubezenska zgodba.

Madžarski film briljantne situacijske komike

Mož pod copato

Film je opremljen s hrvatskimi teksti

KINO UNION, tel. 22-21 Predstave ob 16, 18 in 20

KINO MATICA, tel. 22-41

Zabavna orientalska opereta s krasno cigansko glasbo — Predstave ob 16 18 in 20

Roža iz harema

V gl. vl. priljubljeni Javor Pál, (znan iz filmov Umirajoča pomlad in Danko Pišta) ter lepa Zita Szeleszky

Pereat Rochus

Ant. Fogazzaro.

»Gledate me, Don Rocco, ker se spoznam v vaši hiši,« pravi s ponosnim obrazom Moro. »Pojdite zdaj in pišite, drugo zvesto pozneje. Ogenj ne sme ugasniti,« še doda, ki je polagoma prišel duhovnik k sebi in odšel v sobo.

Kaj v vragu ima neki? Zdaj je jedel in požiral slastno koso, potem je gledal sanjavo predse; nato je letal po kuhinji sem ter tja in se zadel v stole. Podoben je bil zaprti zverini, ki od časa do časa obrne gobec od kosti, pozorno gleda, zopet zgrabi kost, vrže proč, leta v kletki jezno sem in tja in končno dalje gleda.

Medtem je sedel Don Rocco pri pisalniku in premišljeval, kar je videl. V svoji preprostosti ni mogel najti ključa do rešitve in poslušal korake v sosedni sobi s temno nemirnostjo. »Drugo boste zvedeli pozneje,« je rekel sam pri sebi; »kaj naj pa vem? Naj li povem, kje imam denar?« Zaklenjen je bil v spalnici v omari, pa sta bila samo dva bankovca po deset lir. Dobro se mu je zdelo, da letošnjega vina še ni prodal, da je torej izkupiček zanj varen pred Morovimi kremlji.

»Nasilja, kot se vidi, ne namerava. V najslabšem primeru je zgubljenih dvajset lir,« premišljeval Don Rocco s filozofskim mirom in krščanskim preziranjem zlata. V duhu je dal že tem dvajsetim liram slovo in poskušal obrniti vso pozornost na sveto besedilo, nemo potest duobus dominis servare. V istem trenutku se mu zdi, da sliši med urnimi Morovimi koraki iz daljave močan udarec, kot bi kdo zaloputnil vrata, nato ropot, kot bi padel stol na tla, potem zopet udarec. Moro stopi v sobo in zaloputne vrata za seboj.

»Don Rocco, tukaj sem!« pravi. »Ste gotovi?« »Tu ga imaš,« si misli duhovnik, ki je vse drugo pozabil in strmi v moža.

— Vsem železniškim upokojencem na teritoriju, okupiranem po italijanski vojski. Pokojnine bodo zgoraj navedenim upokojencem za mesec maj izplačane v redu. Z izplačanjem se bo pričelo v prvih dneh junija. Zato naj ne nadlegujejo v tem pogledu uradov direktije.

— Nov župan na Bledu. Znan jesiški hotelir g. Paar je bil imenovan za novega župana na Bledu.

— Obveščanje Rdečega križa o pogrešanih. Poizvedovalna in obveščevalna pisarna Rdečega križa v Ljubljani, sedaj v poslopiju Delavske zbornice na Miklošičevi cesti št. 22b ima preobilo posla s poizvedovanjem o pogrešanih. Zato ne more sprejemati strank, ki prihajajo z raznovrstnimi drugimi vprašanji, ki niso v zvezi s pogrešanimi osebami. Zaradi tega se običajno prosijo, da pisarne ne nadlegujejo s takimi vprašanji. Došli podatki o pogrešanih se bodo redno objavljali v dnevniki ali pa dostavljali na naslov poizvedujočih strank.

— Strojepisni tečaj — novi (dnevni in večerni) prično 2. maja. Pouk po desetletnem sistemu. Šolnina nizka. Na razpolago prospekt. Prijave sprejema in daje informacije: Irgovsko učilišče »Christofor učni zavod« v Ljubljani.

— Avtobusni promet Trst, Gorica, Ljubljana. Že nekajdnevni promet z avtobusi med voljen uspeh ter so vozovi v obeh smereh pretrstom, Gorico in Ljubljano je pokazal počez zasedeni. Opozarjamo občinstvo, da je postajališče za avtobusno linijo Trst—Ljubljana preložen iz Gajeve ulice na Aleksandrovo cesto pred pasažo. Končna ureditev postajališča bo določena v prihodnjih dneh. Avtobus za Gorico odhaja ob 14.30 izpred hotela Miklič ozir. Gajeve ulice, v Trst pa ob 17 izpred pasaže na Aleksandrovi cesti. Cena je 28 Lit za Trst, 30 Lit za Gorico. — Informacije v biljetarnici Putnika, Tyrševa 11.

— Doma se lahko naučijo italijanščine. Vpišite se v trimesečni dopisni tečaj za italijanščino, ki ga priredi za začetku maja Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 16-11. Pišite ali pridite po pojasnila.

— Arch. Jože Mesar, pooblaščen inženir za arhitekturo, Ljubljana, Tyrševa cesta 15/L, od 9—11 in od 15—17.

— Nevihta v kamniški okolici. V torek dopoldne je bilo lepo in sončno vreme, popoldne pa se je zoblachilo. Gosti oblaki so se grmadili posebno nad Kamnikom in okolico tja proti Kranju. Okoli 17 se je pojavila hujska nevihta z grmenjem in treskanjem. Močni nalivi so bili posebno okoli Vodic. Cerkelj, Komende in Kamnika. Nekaj dežja je padlo v št. Vidu nad Ljubljano in na Črnučah. Na jugozapadu so se ob času nevihte na Gorenjskem hribi, tako Kureček, Sv. Ahac in drugi, bleščali v sončnih žarkih. Sedaj nastopa v naših krajih doba krajevnih neviht, ko se ozračje naglo segreje in nastajajo tokovi za nevihte.

— Z lestve je padla šestletna posestnikova hčerka Valentina Kokali iz Kresnic pri Litiji in si zlomila levo roko. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

— Pripadniki nemške narodne skupnosti iz Hrvatske, ki so se pred mesecem dni izselili, se sedaj spet smejo vrniti na Hrvatsko. Vodstvo nemške narodne skupnosti je poskrbelo, da bodo Nemci, ki se vrnejo, deležni gospodarske podpore. V ta namen sta ustanovljena dva urada in sicer eden v Rumi za pokrajino Vrhodni Srem, drugi pa v Osijeku za pokrajino Slavonijo.

— Usodna nesreča. Sinček trgovca Ernesta Štivanja v Murski Soboti je v grajskem parku našel v travi malo ročno bombo, po kateri je začel nabijati s kamnom, dokler ni eksplodirala. Ubogi otrok je bil hudo poškodovan in je na mestu obležal mrtve. Nesreča, ki je ostala v teh časih osamljena, je vzbudila splošno sočutje s hudo prizadeto družino.

— Pogreša se redov Ignac Blatnik, ki je bil poklican v Niš — aerodrom. Kdor kaj ve o njem, se naproša, da proti povračilu stroškov javi na naslov: Štefka Blatnik, št. Jernej na Dolenskem.

— Išče mo Francita Sešek, ki se je nahajal še na cvetno nedeljo v Pančevu pri 31. vazduhoplovni bazi, avtočeta, potem je šel v Užice. Naproša se vsak, kdor bi o njem kaj vedel, ozir. je bil z njim skupaj, da javi takoj proti nagradi in povračilu stroškov Rudolfu Sešek, Vevče 7, p. D. M. v Polju.

— Oče Drago Bižal išče sina Božidarja, gojenca-kaplarja, dipl. pilota III. kl. vazduhoplovne akademije. Za veliko noč je bil še v Sarajevu, aerodrom Rajlovac.

— Ako kdo kaj ve o Solarju Tomažu, naredniku-godbeniku, službečemu v Karlovcu, in o Dorniku Jožetu, ki je bil poklican na mobilizacijsko mesto Topčidersko Brdo (borna kola), se prav lepo prosi, naj sporoči na naslov: Ivan Solar, Rečica 122, Bled II.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, raznim katarom, normalizira notranje žleze in živce ter čisti kri in organizem raznih strupov.

»Gotovo, ne,« odvrne. »Če pa odidete, bom končal. Kaj hočete?«

Moro vzame stol, se usede nasproti njemu in prekriža roke na mizi.

»Slabo živim, gospod,« pravi, »živim kot pes, ne kot kristjan!«

Don Rocco, ki je bil pripravljen na najhujše, je postalo lažje krog srca. Z resnim glasom in sklonjeno glavom odvrne:

»Spreobrniti se, moj sin, spreobrniti se!«

»Zato sem pa prišel, Don Rocco!« odgovori. »Spovedal bi se rad. Takoj sedaj,« dostavi, ko duhovnik molči.

Don Rocco začne utripati s trepalnicami in majati z glavom. »Dobro,« pravi, ne da bi dvignil oči. »Zdaj lahko govoriva, glede spovedi je pa še čas. Jutri se lahko zopet pridete spovedati. Za to se je treba malo pripraviti. Prepričati se moram, če ste dovolj poučeni!«

Moro čisto mirno trikrat ali štirikrat zakolne zakrament in zmoli hkrati več zdravljav, zatrjuje, da ne ve noben klerik več kot on.

»Oho, glejte, glejte!« pravi Don Rocco, ko se vedno bolj nemirno penika na stolu. »To je slab začetek, sin moj! Spovedati se hočete in kolneti!«

»Take malenkosti morate prezreti,« povzame zopet besedo Moro. »V Gospodovem imenu vam lahko zatrdim, da se za take igračke ne menim. To so navade jezika, drugega nič.«

»Slabe, grde navade,« začne zopet drugi, in ogleduje žepni robc, ki si ga drži z obema rokama pred nos.

»Kaj bi to, spovedati se hočem,« pravi Moro. »Kar tiho, ne recite: ne! Lepe reči boste slišali.«

»Ne, zdaj ne, absolutno ne,« ugovarja Don Rocco in vstane. »Zdaj niste pripravljeni. Gospodu in sveti Devici se hočeva zahvaliti, da sta ganila vaše srce, in ko se to zgodi, greste domov. Jutri zgođaj pridite k maši in po maši se zopet dobiva.«

»Tudi prav,« pravi Moro. »Storite, kakor želite.«

Beli in zdravi zobje SARGOV KALODONT proti zobnemu kamnu

Ljubljana

1 Podaljšanje tramvajskega prometa. Ker je Kr. Civilni Komisar dovolil podaljšanje prometa v območju ljubljanske občine do 22.30, bo že danes podaljšan tudi tramvajski promet. Že drevi bodo ob 21.30 šli zadnji vozovi z Ajdovščine na vse strani, nato se pa s skrajnih postaj skozi mesto spet vrnilo na Ajdovščino, odtoč pa vsi v remize v Zg. Šiško.

1 Tramvajski dijaški mesečni vozni listki, ki so jih dijaški kupili za mesec april, a niso od 2. do 22. aprila izkoristili nobene vožnje, veljajo do 22. maja t. l. Od 22. do 31. maja pa se bodo ti dijaški lahko vozili po izjemno znižani ceni 1 din za vožnjo, če se bodo izkazali z mesečnim voznim listkom za april. Seveda se bodo pa smeli po znižani ceni voziti samo po progi, ki je naznačena na dijaških izkaznicah. S to olajšavo je mestna električna cestna železnica upoštevala dolge počitnice in ustregla posebno staršem v teh težkih razmerah.

1 V ljubljankih premiernih kinematografih bodo do nadaljnjega predstave ob delavnikih ob 16, 18 in 20; ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 15, 17 in 19.

1 Ljubljana je že zelena. Deževje v zadnji polovici aprila je povzročilo, da v Ljubljani skoraj nismo opazili, kako je polagoma med dežjem začelo zeleneti drevje. Prvi sončni dnevi, ki so dovolili ljubljancem, da zopet gredo malo na sprehod po mestu in po Tivoliju, so razkrili vsem že popolnoma drugačno svežo in pomladansko Ljubljano. Po vrhovih cvete že zgodnje sadno drevje, kostanji in lipe v drevoredih so že ozeleneli, Tivoli sam pa se je tudi že ves prebudil in pozdravlja obiskovalce s prvim cvetjem. To tudi ni nič čudnega, saj se danes poslavljamo od aprila.

1 »Naša Zvezda«, št. 14 in 15 je izšla na 32 straneh. Uprava prosi vse, ki je ne bi dobili po pošti, da se oglase osebno v Strelški ulici 12-II. Poravnajte naročnino.

1 Dr. Rodoschegg zoper redno ordinira.

1 Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani sporoča: V že objavljenem sporedu gledaliških predstav se včasih zaradi obolnosti katerega sodelujočega člana izvrši sprememba, ki je v dnevnem časopisju ni mogoče več objaviti. Zato uprava naproša vse p. n. gledališke obiskovalce, naj se v vsi vrsti zanašajo na plakate, ki so za vse predstave dnevno nalepljeni po vseh vidnih mestih v mestu in okolici.

1 P. n. gledališke obiskovalce opozarjamo, da se bodo odslej od 1. maja vršile večerne gledališke predstave ob 19. izvedbi Gounodove opere »Faust« katerega pričetek bo v soboto ob pol 19.

1 Združenje mesarjev in klobsičarjev v Ljubljani javlja cenjenemu občinstvu, da zaradi pomanjkanja živine vseh vrst tudi v poletnem času ne bodo mesnice in stojnice odprte niti v nedeljah in niti o praznikih. Toliko v vednost, da se bo lahko vsakdo preskrbel z mesom pred praznikom odnosno pred nedeljo.

1 Tramvajsko postajališče pred glavnim kolodvorom urejeno. Danes so dokončno uredili tramvajsko žakalnico na postajališču pred glavnim kolodvorom. Kalnica sama je že dolgo časa nudila streho potnikom, manjkal ji je le asfaltni tlak na betonskem hodniku. Prav zaradi tega se je ob dežju na betonskem hodniku, obrobjenem z granitnimi robniki, stalno napravlila ogromna luža, tako da ljudje skoraj niso mogli stati pod streho. Sedaj so hodnik zalili z asfaltom in so te preglavice odpravljene. Prav bi bilo, če bi še čim bolj pohitili z ureditvijo podzemskih stranišč, ki so prav pred glavnim kolodvorom nujno potrebna.

1 Družba praznih zabojčkov masti in jaje bo danes, v četrtek, 1. maja ob 16 v Mestni tržnici na Pogačarjevem trgu.

1 Dovož krompirja na trg. Na krompirjev trg na Sv. Petra nasip je bilo večeraj pripeljanih do 85 velikih in malih voz krompirja.

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščaje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih. Naglo suši od potu ali seči vneto in odrgnjeno kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 12— za skatlico

Don Rocco poklekne na tla pred stol in po strani gledajoč čakal, bo li drugi tudi tako storil.

»Kar začnite, kar začnite!« pravi Moro. »Mene boljijo kolena, zato bom molil sede.«

»Tudi dobro, usedite se tu sek, na zofo, kjer boste bolj udobno sedeli in s srcem poslušali moje besede, oči pa obrnite na križ na steni. Zdaj pa hočeva prav zbrano moliti k Bogu in sveti Devici, da vas ohranita v dobrem razpoloženju, ki je potrebno za dobro spoved. Molite prav pobožno z menoj!«

Ko je to rekel, začne Don Rocco moliti celo vrsto očenasev in zdravljav, ki je pobožno gledal navzgor. Moro je sedel na zofo in odgovarjal. Zdelo se je, da je on spovednik, drugi pa skesan grešnik.

Slednjič Don Rocco vstane in se prekriža. »Zdaj se usedite in čujte mojo spoved!« pravi Moro, kot da se ni nič zgodilo.

Don Rocco mu seže v besedo. Ali se nista domnila, da se bo spovedal drugo jutro? Moro se pa dela, kot bi nenadno ogleš, in se je prišel s trdovratno mirnostjo zopet na začetek. »Končaj!« pravi naglo, »zdaj začnem.«

»Rečem vam, da nočem, ne more biti,« začne zopet Don Rocco. »Vi greste zdaj domov, jaz pa v posteljo.«

Pripravlja se, da odide, toda Moro ga prehit, steče k vratom, jih zaklene in vtakne ključ v žep. »Ne, vaša milost,« pravi. »Ne boste odšli. Ali ne umrem lahko še danes? Ali ni dovolj, da Gospod name samo pihne, tako?« nakar vzame petrolejko in jo upihne. »In če me vzame hudic,« govori dalje v temi z votlim glasom, »boste šli tudi vi z menoj!«

Ker se je ubogi duhovnik zbal trdega glasu in teme, je zgubil ravnotežje, ni več dober vedel, kaj dela, mahal iščeč zlo po zraku z rokami in neprestano ponavljal: »Pojdiva, pojdiva!« Moro je podgnil vžgalico po rokavi in Don Rocco vidi kot v prikazni mizo, stole, čudškega spovedenca, dokler se ni vrnila še hujska tema.

Največ krompirja so kmetje pripeljali z dolenske strani, tako iz okolice Grosuplje, št. Vida, Stične in od Krke. Nakup krompirja je bil živahen in je bilo zanj veliko zanimanje. Cena dobremu in zdravemu krompirju po kakovosti je bila od 2 do 2.50 din in ni prekoračila cen, ki so bile za krompir določene od Mestnega tržnega nadzorstva v zadnji, pred dnevi objavljenem obvestilu. Ves krompir, z izjemo 1 voza, je bil pokupljen do popoldne.

1 18letna deklica, ki zna perfektno stenografijo, strojepisje, knjigovodstvo itd. in ki je bila že pet mesecev v odvetniški pisarni, prosi kakršne koli zaposlitve. Gre tudi k otrokom ali kot pomoč v gospodinjstvu. Sestro, šiviljsko pomočnico, sta vzdrževali vso družino: očeta (bivši orožnik brez pokojnine), mater in 7 otrok. Sedaj sta obe sestre ostali brez službe in je vsa družina v največjem pomanjkanju. Deklico prav toplo priporočamo. Naslov v uredništvu.

Gledališče

Drama: Začetek ob 19. Četrtek, 1. maja: »Trideset sekund ljubezni«. Red. Četrtek. — Petek, 2. maja, ob 15: »Othello«. Dijska predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Sobota, 3. maja: »Šesto nadstropje«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Začetek ob 19. Četrtek, 1. maja, ob 15: »Princeska in zmaj«. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Petek, 2. maja: Zaprt. — Sobota, 3. maja, ob pol 19: »Faust«. Red B.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 62; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste - Zaloška cesta 47.

Novice iz Beograda

Potniki, ki se vračajo iz Beograda, nam o usodi tega mesta pripovedujejo naslednje. Mesto samo je zelo poškodovano. Vso oblast izvršuje v njem nemška armada, ki povsod skrbi tudi za red in mir ter vanj uvaja novo življenje. Policijska ura je določena na sedmo uro ter po tej uri nihče več ne sme biti na ulici.

Ponekod je že vpostavljen električna razsvetljava. Vodo pa dobivajo ljudje na ulici. Nemške oblasti se trudijo, da čimprej popravijo vodovod. Večina lokalov je še zaprti. Vendar se pa nekateri že odpirajo. Med njimi tudi gostilne.

Vsi trije mostovi, ki so vezali Beograd z Zemunom in Pančevom, so porušeni. Promet med temi mesti in Beogradom vzdržujejo ladje. Oblasti na eni strani forsirano čistijo mesto in pod razvalinami razrušenih hiš iščejo žrtve, ki jih sproti pokopljejo, na drugi strani pa popravljajo tramvajске proge.

V Beogradu računajo, da so do sedaj pokopali že okoli 20.000 mrtičev. Ker sedaj po zasedbi v mestu vlada popoln red in mir, se prebivalstvo v vedno večjem številu vrača na svoje domove.

O tragični smrti pok. dr. Kulovca, nam potniki pripovedujejo, da je našega velikega in neustrašenega borca za mir zadela smrt že pri prvem bombardiranju. Njegovo truplo je bilo popolnoma razmesarjeno, le pol obraza, šop las in roke, stisnjene krepko k prsom, so ostale toliko nepoškodovane, da ga je bilo mogoče spoznati. Med najhujšim bombardiranjem so pobrali vse to in položili v navadno korito, nakar je vojaški duhovnik gosp. Kotnik v naglici opravil molitve za pokoj njegove duše. Vse posmrtno ostanke pok. dr. Kulovca so nato položili v čisto navadno, še neizdelano rakev ter jih v največji naglici prepeljali na pokopališče in položili na oder v mrtvašnici, kjer so na rakev kar s svinčnikom napisali še njegovo ime. Zaradi stalnega bombardiranja, sta ga nato mogla pokopati šele čez tri dni gg. prof. Ula in Jenko.

Bivši senator g. Smedej je pa živ v Beogradu.

KULTURNI OBZORNIK

Dantejeva Božanska komedija v slovenskih prevodih

Pogled v zapuščino pokojnega msgr. dr. J. Debeveca

† Msgr. dr. Jože Debevec,
prevajalec Dantejeve Divine commedie.

Pokojni msgr. dr. Jože Debevec (umrl 4. oktobra 1938) ima slavo, da je prvi med Slovenci prevedel v pesniški obliki najmočnejšo italijansko umetnino in eno največjih svetovnih besednih veledel sploh Dantejevo Božansko komedijo. Petnajst let napornega dela in študija je posvetil tej največji pesniški italijanskega duha ter ga od časa do časa priobčeval v Domu in svetu, od leta 1910. do 1915., v katoliški literarni reviji, kateri je stal ob zibelki, pa ji je bil ob svoji smrti tudi urednik. Sicer ni bil on prvi, ki je v slovensko prevajal Dantejeve terzine, kajti pred njim sta se z Božansko komedijo preizkusila že Stanko Vraz (Pot v peklu leta 1835. oz. 1837., kar je ostalo v rokopisu in je bilo priobčeno šele leta 1921. v Nastavniku Vjesniku v Zagrebu) in Jovan Vesel Kosciški pet spevov Pakla leta 1877. Pa tudi zadnji ni bil, kajti leta 1912. je prepešnil I. spev Pekla Zupančič v Slovanu, v letu 1914. pa zadnji spev Raja dr. Aleš Ušeničnik (Cas). Za Dantejevo zborniko (1921) pa je Zupančič prepešnil tudi 5. spev Pekla. To bi bili doslej vsi poskusi, prepešnit Božansko komedijo v odlomkih v slovenski jezik. Toda le dr. Debevec je leta 1925. uspel prevesti celotno delo ter s tem uvrstiti slovenski jezik med tiste jezike, ki so Dantejeve terzine zmogli v svojem izražanju ter tako podali nov dokaz svoje kulturnosti in izrazne dovršenosti.

Ko je dr. Debevec leta 1910. (Dom in svet, str. 36) začel priobčevati svoj prevod, je napisal tudi kratek uvod (poldrugo stran) o postanku in smislu dela, kar naj bi bilo samo »najpotrebnejši uvod v veličastno razdobje. Ko izide po treh letih, če Bog da, ves prevod v obliki knjige, se bo tudi uvod razširil in poglubil.« Nato pa je dodal tudi nekaj pro domo sua, zakaj prav za prav prevaja Danteja: »Utegnil bi kdo reči: Ali nam ni Dante pretuj, predalec od nas? Kdo ga bo umel v naših modernih časih? Na to odgovorjam: Isti duh, čigar dela vidimo po gričih in gorah naše domovine, isti duh veje v Dantejevem umotvoru; ako se je zdel našim dedom v srednjem veku lepa zelena gora, zeleni grič, a še lepši, če je imel na vrhu cerkev, posvečeno Bogu, tako je bilo tudi svetovno naziranje srednjega veka (in Danteja, kot njega največjega zastopnika v pesništvu): lepo je naravno modroslovje, človeška veda, pridobljena z naravnim razumom, vendar ji še nekaj manjka — razodete vede; ta je njena krona. Zato vidimo da skozi pekel in vice vodi Vergil, kot zastopnik čisto človeške modrosti, a dovrši potovanje Beatrika, ki pomenja razodetje, bogoslovje. Tako se torej lepo ujema preprosto versko čustvo naših prednikov v naši slovenski domovini in globoka spekulacija pesnikov in teologov ob Tiberi in Arnu.« In še ena skrb ga je mučila: »A pesnika naj prevaja pesnik! Smo dolgo upali in se bali, a ni se lotil

prevoda noben pesnik; zato ne preostaja — če nečemo še čakati — drugega, kakor da vzame nase to ogromno delo kak suhoparen filolog. Bodo vsaj znanjci imeli kaj za nami popravljati.« Sicer pa je največ kriv — ali pa nekriv — da se je baš sedanji prevajalec lotil dela, njegov dragi gospod kolega v Kranju, profesor dr. Fr. Perne, sam odličen poznavalec in ljubitelj Dantejev, ki podpisane že deset let naganja k temu delu in mu daje pogum.« To je pripisal v opombi, dočim je uvod zaključil z željo, naj ga bralec bero z izvrinikom v roki ter bodo tako »v treh letih prečitali eno najslavnejših del svetovnega slovesa.«

Toda dr. Debevec prevod ni izšel nikdar v knjižni obliki, kar je velika krivda slovenskega katoliškega knjižnega založništva v preteklosti. Po tem načrtu pa bi imeli celoten knjižni prevod že v letu 1913. ali 1914., vsekakor še pred svetovno vojsko. Tako pa se je samo prevajanje zakasnilo še dobrih deset, knjižne oblike pa prevajalec sam ni doživel in je še doslej nimamo.

Toda prav v zadnjih letih svojega življenja je bilo kazno, da bo že sam dr. Debevec priredil novo izdajo Dantejeve Božanske komedije v slovenskem prevodu. Zanimale so se razne založbe (med njimi Jugoslovanska knjigarna), da izdajo celotni prevod v luksuzni izdaji, kot se spodobijo, za katero je bil pokojni prevajalec pripravljen sam popraviti celotno prepesnitev. Toda do tega ni prišlo. Zato je dr. Debevec nekako v l. 1936. ponudil zbirki klasičnih del za slovensko šolo »Cvetja iz domačih in tujih logov«, ki jih izdaja Mohorjeva družba, ureja pa spretno in uspešno profesor Jakob Šolar z znamenite šentiviške gimnazije, da priredi izbor iz Dantejeve Komedije, toda tako, da bi povezal in prikazal celotno delo najprej z literarno zgodovinskim uvodom, potem pa deloma v prozi, deloma v pesniških odlomkih. Tako bi dobil slovenski dijak in seveda tudi razumnik za prvo silo celotno podobo velike pesnitve, dokler bi ne prišel čas do popolne pesniške izdaje v knjigi, za kar bi seveda moral tudi Debevec prevod šele dozoreti. 19. aprila 1936 pa je dobil od urednika odgovor, da je založništvo sklenilo dati na prvo mesto Dantejevo Divino commedio v Vaši priredbi. Lepo prosim, da delo prevzamete in priredite ta zvezek Cvetja. Popolnoma se strinjam z Vašimi ostalimi predlogi. 3000 verzov omenjeni pri Cvetju 86 strani; 32 strani uvoda, ki naj predstavijo pesnitev po zgradbi, celotni zamisli, oblikovni in miselni vsebini, oznaki pisatelja in dobo, pomen pesnitve za svetovno slovesstvo, je rajši malo kakor preveč, a bo treba pač omejiti; če računamo še 32 strani povzela v prozi (kar je zopet malo!), pridemo na 150 strani. 3000 verzov po obsegu predstavlja nekako 20 spevov; vendar pa boste morda uredili in razdelili te verz tako, da bodo obsegali posamezne važne in značilne odlomke iz spevov, dočim bi drugo povzeli v prozo (na kratko, če še peti natisnemo te povzetke, potem bo že celo natančno zajeta vsebina celotne pesnitve). Tako bi imeli v odlomkih skoraj 40–50 spevov v verzih. Ker bi komentar moral predvsem razlagati imena, je najlažje, če se stvari uredijo v obliki slovarčka na koncu knjige. Zakaj tako skoparim s prostorom? Zato, ker ne bi rad, da bi bila knjižica preobširna, sicer se je bode bali in bo predraga. Še zmeraj pa mislimo, da bi morali dobiti Slovenci celoten prevod in da bi ga Mohorjeva družba morala sprejeti med svoje publikacije Mohorjevih knjig (v treh delih).« Tako je pisal dr. Debevec uredniku prof. Šolar, ki je še dodal: »Vsem miru delajte, kadar koli boste pripravili, bom poskusil čimprej spraviti na svetlo. Okrog božiča 1936 bi pa začel žetati, da bi rokopis že imeli pripravljen za tisk.«

Tako je bila dana osnova za novo izdajo Dantejeve Divine commedie v Debevecem prevodu in priredbi v zbirki klasičnih del »Cvetja« pri Mohorjevi družbi.

Kako pa je to pripravljaval, se v njegovi zapuščini jasno vidi, ter bomo skušali v dveh nadaljnjih feljtonih razodeti javnosti, kajti prav knjižna izdaja Dantejeve Božanske komedije, ki jo imamo sicer prevedeno v celoti, bi bila danes, da jo imamo v rokah, največji dokument medsebojnih kulturnih stikov, pa tudi dokument ljubezni, s katero smo se Slovenci vedno približevali velikim delom italijanskega duha, duha kulturnosti, vernosti in ljubezni, kot ga je izražal prav Dante, največji genij italijanstva, svetel steber in kašipot tudi njegovim dedičem in potomcem. td.

Kulturno delovanje italijanskih oblasti v Afriki

Skoraj ga ni naroda na svetu, ki bi se znal tako živeti v duhu drugih narodov, kakor se znajo živeti Italijani. Kamor koli pridejo, se skušajo najprej živeti v navade dotičnega naroda, ki mu gredo v vseh področjih na roko, kolikor je to sploh mogoče. Pri vsem tem upoštevajo prejšnje navade in šege narodov, zlasti glede na verske, šolske in zdravstvene naprave.

Dokaz za to njihovo vprav odlično vživljanje v duha tujega naroda so italijanske kolonije na afriškem ozemlju. Tako imamo v Libiji dokaze visokega kulturnega delovanja italijanskega duha: Koliko je novih verskih šolskih in zdravstvenih namenu posvečenih stavb, ki so jih z lastnimi žrtvami italijanske kolonizacijske oblasti sezidale v Tripolitaniji, v Libiji, v Abesiniji in drugod. Tako so leta 1937. sezidali v Tripolisu veliko število mošej, kar je bilo pa starih, so jih popravili na lastne stroške. Zlasti lepa je nova mošeja v Sukelgijumi. V mestu Tripolisu so prenovili krasno Ahmedovo mošejo. Prav tako so pospeševali versko življenje domačinov z zgradbami novih mošej in popravili stare v Benghaziju, v Darni in v vseh drugih krajih italijanskih kolonij v Afriki. Pa ne samo na verskem področju so italijanske oblasti pospeševale kulturo, marveč tudi na šolskem, kjer so ustanavljali ljudske šole, posebne strokovne šole za ženska ročna dela, za moška ročna dela in so vse te stavbe zgrajene v krasnem slogu, ki ustreza stavbarstvu odnotnih krajev. Šole so opremljene z vsemi potrebnimi predmeti, tako da je ondota mladina naravnost vzljubila uk. Kakšnega velikega pomena pa je delovanje italijanskih oblasti v afriških kolonijah na poljedelskem področju, ko je bilo treba vse od kraja začetki in prenoviti in je ljudstvo zares zaživelo v veselju nad sadovi svojih rok ob plodnosti svoje zemlje. Znano je, da vprav zdravstvene razmere v tistih pokrajinah niso bile niti malo oskrbovane. Italijanske kolonialne oblasti so v vseh teh pokrajinah sezidale krasne moderne bolnišnice, zdravstvene

zavode, posebne zdravstvene postojanke, tako da so ponehale ondote kužne bolezni in druge nalezljive bolezni in se narod veseli zdravja. Po vsem tem ni čudno, da je ljudstvo v afriških kolonijah hvaležno italijanskim oblastem, ker se zaveda s kakšnimi velikanskimi žrtvami in stroški je vlada prenovila njihovo zemljo.

Še k Gradnikovi Antologiji italijanske lirike

K Gradnikovi Italijanski liriki v slovenskem prevodu pripominjamo, da je o italijanski književnosti napisal publicist Božidar Borke o uvod, v katerem ni podal samo razvoja celotne književnosti, temveč je tudi na osnovi najnovejših literarnih razprav skušal podati smisel in bistvo italijanskega pesništva, ki da je plod stare kulture in mesta, ne pa rusticizma, kakor so slovanske književnosti. Na koncu knjige so dodane opombe k posameznim manj razumljivim mestom, kjer je označen priobčen Tassov sonet kot vzlet iz cikla pesmi, posvečenih Cijetji Zuzorici (pri tej priliki opozarjam na nova odkritja prof. Tokbarina o tem ciklu v zadnjem Hrvatskem kolu, izšel letos pri Hrvatski Matiji, s čimer dopolnjujem tu v opombah omenjeni članek). Za informacijo so dragocene beležke o pesnikih po časovnem redu, kjer so biografski in bibliografski podatki o predstavljenih pesnikih. Tako je tudi v tem pogledu antologija nad vse informativna. td.

»Prosim vas,« pravi profesor kemije le-karnarju, »dajte mi dve tableti dimentylaminophenylametyluprazololuma.«

»Gospod profesor, mislite dve tableti aspirina?«

»Da, da,« odgovori hitro profesor, »oprostite, to je aspirin. Nikdar si ne morem zapomniti te zapletene besede aspirin.«

Gospodarstvo

Omiljenje moratorija

Ljubljana, 30. aprila. Še preden je imenovan v Ljubljani Kr. Civilni Komisar za zasedeno slovensko ozemlje po italijanski vojski, so krajevna oblastva odredila splošen moratorij za plačila z nekaterimi omejenimi izjemami, kar je seveda zelo omrtvičilo gospodarsko življenje v zasedenih pokrajinah.

Kr. Civilni Komisar je zaradi namena spraviti gospodarsko življenje zasedenih pokrajin v normalni tir in z namenom, da se vpostavi zaupanje v novi red in njegov obstoj, imel več sej z zastopniki finančnih industrijskih, trgovskih in kmetijskih krogov. Na teh sejah je proučil sedanji položaj in pogoje za obnovo gospodarskega življenja. Na osnovi tega je izdal naredbo, ki temelji na naslednjih načelih:

1. Splošni moratorij preneha veljati počenši z dnem 5. maja, vendar traja še nadalje do 15. maja omejen moratorij za banke in zavarovalnice, kar tiče dviganje branilnih vlog pri kreditnih ustanovah, v kolikor so nastale pred 15. aprilom 1941, nadalje kar tiče plačila kapitalov na osnovi zavarovalnih pogodb za življenje, odkup polic in posojil na police.

2. Izvzeta so iz splošnega moratorija: plačila med in plač, alimentacijskih in vzdrževalnih stroškov, stanovanjske najemnine in najemnine lokalov, kar pomeni plačila, ki imajo socialni značaj, kadar koli zapadejo in dvigi vlog, ki so bile vlozene v banke po italijanski zasedbi.

3. Tudi moratorij za denarne zavode je omejen z ozirom na potrebe vlagateljev, ki bodo lahko razpolagali z vsotami, ki jih potrebujejo za najnujnejše potrebe. Nadalje je vlagateljem možno dvigati del svojih vlog do izrecno določenih vsot in one vsote, ki so jim potrebne za izvrševanje plačil, ki niso pod moratorijem.

Taka ureditev je bila pozdravljena s splošnim zadovoljstvom prebivalstva in zainteresiranih ustanov, katerih zastopniki so bili sprejeti pri Kr. Civilnem Komisarju, kateremu so izrazili svojo zahvalo za tako ureditev, ki je vodila računa o najnujnejših gospodarskih potrebah zasedenega ozemlja.

Povečanje italijanske industrijske proizvodnje

Za povečanje kmetijske proizvodnje, katero hoče izvesti Italija na vseh sektorjih, je bilo potrebno misliti tudi na povečanje rudarske industrijske proizvodnje.

Tu je stremeljenju za avtarkijo naletelo na večje težave, ker sama italijanska zemlja ne more dati dovolj važnih surovin za industrijo. Te surovine so predvsem premog, železna ruda, petrolej, les in bombaž ter volna. Toda tudi na področju proizvodnje teh surovin je bil dosežen velik napredek.

Leta 1934 je znašala proizvodnja črnega premoga 2, rjavega pa 1 milijon ton. Dosedaj je uspešno to proizvodnjo zvišati na trikratno višino, t. j. na 6 in 3 milijone ton. Računati pa je, da se bo proizvodnja še nadalje dvignila. Nadalje je bil izdelan načrt, da se proizvodnja jekla, ki je znašala pred leti okoli 3 milijona ton, podvoji. Na razpolago so namreč znana ležišča železne rude, ki bo gotovo izkoriščana v največji meri, odn. v večji meri kot doslej.

Številni so bili ukrepi za povečanje domače proizvodnje surovin za tekstilno industrijo. Tako je bil uveden poseben dodatek pri cenah konoplje, ki se izvaja v inozemstvu, katerega donos naj služi za pospeševanje domače gojitve konoplje. Povečana je bila nadalje odkupna cena bombaža in volne domačega izvora. Posledice tega so razvidne v velikem povečanju n. pr. zlasti domače proizvodnje bombaža, ki je dosegla že leta 1938 okoli 100.000 met. stotov in je danes proizvodnja gotovo višja kot je bila tedaj. Za primer, kakšna je bila prejšnja proizvodnja, navajamo, da je znašala pro-

Kako je bilo bombardirano Skopje

Lucijan Orel, član narodnega gledališča v Skoplju, se je vrnil v Ljubljano in se oglašil v našem uredništvu. O svojih doživljajih v Skoplju in na poti proti domovini nam je pripovedoval:

Na četrno nedeljo smo imeli v Skoplju prav lepo vreme. Zjutraj ob 5 smo začeli močne detonacije. Nemški letalci so bombardirali Lisičje, ki je oddaljeno od Skoplja približno štiri kilometre, in vse okoliške železniške postaje. Ob 10.20 min. pa so se nad Skopljem pojavili številni nemški bombniki, ki so takoj začeli bombardirati središče mesta in vojaške objekte. Bombe so zadevale zelo dobro. Popolnoma je porušeni oficirski dom, poveljstvo armije, veliko poslopje Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, šola Njegoš itd. Kralja Petra ulica je popolnoma razrušena. Skofitsko poslopje je čisto razbito, zelo je poškodovana škofitska cerkev. Zanimivo je, da na skopljanski kolodvor in bližnjo okolico ni padla nobena bomba. Po mestu so vse večje stavbe razbite. Nastali so številni požari, ki so trajali še v ponedeljek, ker ni bilo nikogar, ki bi gasil. Vsi ljudje z gasilci in vojaštvom vred so se razbežali. Največ se jih je zateklo v park Islahana, kjer so spali in kuhali. Z bombami so Nemci napadli Skopje samo enkrat, pa so temeljito opravili svoje delo. Pozneje so prihajali nad mesto skoraj vsakih deset minut, pa niso več metali bomb. Na vojašnico na gradu carja Dušana niso metali bomb, pač pa so se letala spustila čisto nizko in s streljanci streljala na vojaštvo, ki se je razbežalo. V vsem Skoplju ni ostalo celo skoro nobeno okno, vse šipe so popokale od silnih detonacij. Tudi hiše, v kateri sem stanoval, je zadela bomba in jo čisto razrušila. K sreči sem zapustil stanovanje dvajset minut pred bombardiranjem. Od vsega imetja mi je ostalo samo to, kar sem imel na sebi.

V ponedeljek, 7. aprila ob štirih popoldne sem šel iz Skoplja peš proti Kačaniku. V Kačaniku so me dohiteli častniki, ki so bežali iz Skoplja, ter povedali, da so Nemci okrog petih popoldne s tanki prišli v Skopje. Častniki so izjavili, da se niso mogli braniti, ker sploh še niso dobili orožja. Iz Kačanika smo se peljali par postaj z vlakom in nato šli peš do Kosovske Mitrovice. Tam smo spet dobili vlak in se peljali do Raške. V Raški smo morali vsi civilisti zapustiti vlak. Odpeljali so nas v najhujšem dežju v Novi Pazar (20 km) na poveljstvo rezervnega polka. Tam so nas preoblekli v vojaško obleko in nas vodili sem pa tja. Ko je bilo sklenjeno premirje, so nas zajeli Nemci in odpeljali v ujetniški tabor v Kraljevo. Tam je bilo zelo veliko Slovencev in precej letakev, med njimi tudi letalski general. Posrečilo se mi je, da sem dobil civilno obleko, nakar sem se peš podal v Čačak. Od tam sem se peljal z ozkotirno železnico v Belgrad. Z ladjo sem se prepeljal v Zemun, tam spet sedel na vlak in se odpeljal v Zagreb in dalje v Ljubljano.

Majniški dihi

Najvišja gora je gora ljubezni. Od vsepovsod vodijo nanjo steze; ali te steze so strme in ozke; in le malo romarjev hodi po njih.

Večkrat srečaš ženo, ki je pobožna; srečaš moža, ki je pravičen. Ali le malokdaj se srečata dva, ki se res ljubeznivo pozdravita.

Apostol narodov je glasno zapel: visoko pesem na gori ljubezni. Pa le malokdaj je to pesem shišal; imajo ušesa, ki ne slišijo.

Podoba vidim, resnobno podoba: angela, ki drži tehtnico v rokah... Podoba vidim drugo: krotko, milo: kraljico z žezlom usmiljenja v roki.

Večja kakor pobožnost in pravičnost, težja kakor težki greh na tehtnici, silnejša kakor angelska resnoba: si ti visoka kraljica, ljubezen!

Nagnjenje, ki se oklene le enega čprav najljubšega in najdražjega: razodeva zemeljsko in človeško bit. Le brezmejnost je božja. Bog ljubi vse.

Fidelis.

izvodnja bombaža leta 1932 samo 13.600 met. stotov.

Na polju proizvodnje umetne svile in volne je Italija ena izmed vodilnih držav. Velika podjetja izdelujejo tolike količine, da je bila Italija že pred leti eden najvažnejših izvoznikov umetne svile v razne evropske države. V zadnjih letih pa je ta proizvodnja izredno narasla in skoro lahko rečemo, da bo avtarkija na polju tekstilnih izdelkov kmalu dosežena.

Ima pa Italija tudi znatno proizvodnjo naravne svile, ki je v zadnjih desetletjih znatno nazadovala, sedaj pa se začneja v največji meri obnovljati. Računajo, da se bo v kratkem zaradi smotrenih ukrepov proizvodnja naravne svile dvignila na 5–6 milijonov kg, s čimer bo lahko krita proizvodnja vse Evrope.

V zvezi s tem je zanimivo gledati, kakšne industrije se sedaj ustanavljajo v Italiji. Meseca avgusta lani n. pr. je zasedel ministrski odbor za avtarkijo pod predsedništvom samega Mussolinija, s čimer je bila dovolj poudarjena važnost avtarkičnih stremeljenj. Na tej seji so obravnavali razširjanje že obstoječih podjetij in ustanovitve novih podjetij. Dana so bila dovoljenja za nove železarne, za nove tvornice aluminija, izdelovanje finih cevi, krom-nikla, magnezije, bakra, kemičnih izdelkov, kavčuka, sode, klor, celuloze itd. Seveda bo trajalo nekaj časa, dokler te naprave pridejo v tek.

Mnogovrstna so stremeljenja za povečanje domače proizvodnje pogonskih sredstev. Tu prihaja predvsem v poštev Albanija, ki ima znatna najdišča nafte in katere produkcija izredno hitro narasča. Vendar zaenkrat Albanija še ne more kriti vseh potreb. Zaradi tega se v veliki meri pospešuje proizvodnja zemeljskega plina, ki je postal važno pogonsko sredstvo.

Posebno pazite, kaj bolen pijete!

Pijača ni le za zdravega človeka, ampak tudi za bolnika mnogokrat važnejša od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolenik čim čim več našo najboljšo mineralno vodo, ki je ob enem tudi zdravilna ono z rdečimi srci!

Prospekte in vse potrebne navodila za domačo zdravljenje Vam pošlje gratis in redevolje Uprava zdravilnega kopenskega Slatina Radenci!

Že faraoni so radi jedli šparglje

Eden od prvih nemških botanikov, Hieronim Tragus, je leta 1551 izdal knjigo o rastlinstvu, kjer so bili privrženci v Nemčiji omenjeni tudi belušji. Omenjeni botaniki pravi, da je »to solata Italijanov in špancev, ki je kot slaščica prišla tudi v te kraje.«

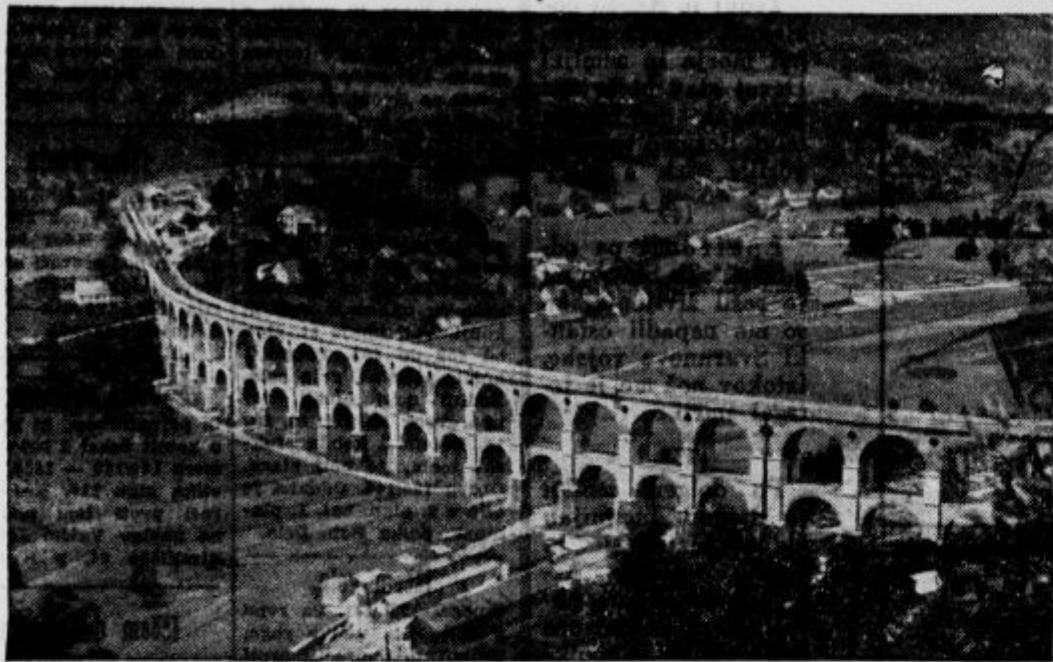
Kot divja rastlina, ki je v južni Nemčiji rasla po hribih in travnikih, je moral biti beluš že v predkrščanski dobi znan po naših krajih. Rimski zgodovinar Plinij je že pisal o njem. Nemara pa bi ga ne bil niti opazil, če bi mu ne bil že iz Rima znan. Rimski državnik Katon starejši pa je v svoji knjigi o poljedelstvu napisal, da je beluš kot vrtna rastlina rasel v Italiji že v predkrščanski dobi. — Doveda se pa, da tudi davni Rimljani bržkone niso prvi »odkrili« beluše. Brez dvoma je bila ta rastlina znana v Egiptu že takrat, ko je vladala dinastija Ramzesa. V grobnici piramide v Sakari so našli risbo, kjer je narisana zveženj belušev. Risba je iz časa 5. dinastije.

Še bolj nazaj v zgodovino pa ni moči zasledovati podatkov o beluši. Le to je znano, da so ga imeli tudi v davni Grčiji in bržkone je prišel beluš iz Egipta čez Grčijo v Rim in nato dalje v severne dežele.

Prve gredice z beluši so v Nemčiji imeli v Stuttgartu, nato so ga začeli saditi po vseh drugih pokrajinah.

Dandanes je beluš pomladanska zelenjadna slaščica znan prav povsod po svetu. Glede na pripravljanje beluše pa se razlikuje okus raznih narodov. Ponekod ga skuhaajo in zabelijo s presnim maslom in z drobtinicami; drugod ga dušijo v omaki; ali ga skuhaajo in zabelijo z jesihom in oljem — kakor je pač komu všeč.

Vprašanje borovniškega viadukta

Borovniški viadukt pred razstrelitvijo.

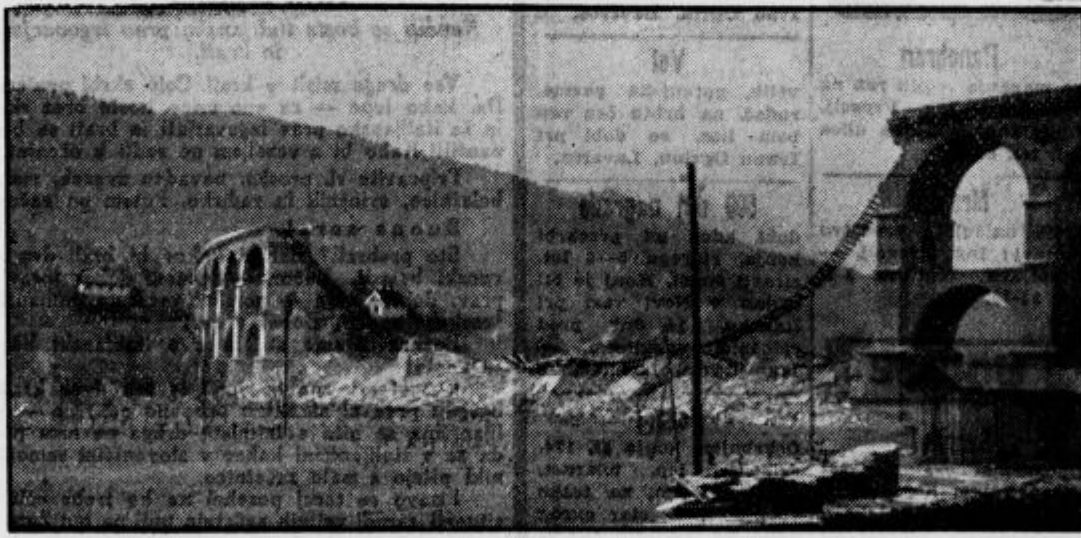
10. aprila zvečer okrog sedmih je Borovnica doživela prav gotovo najbolj neprijetne in razburjive ure. Bivša jugoslov. vojska, ki se je tedaj že umikala, je pripravila vse potrebno za razstrelitev veličastnega železniškega viadukta, ki je bil na nekdanji južni železnici na slovenskem ozemlju brez dvoma največje gradbeno delo. Vojaško poveljstvo, ki je tedaj vodilo priprave za razstrelitev mostu, je dalo pripraviti za razstrelitev srednji del mostu. Miniranih je bilo vsega skupaj 7 podpornih stebrov. Za miniranje so porabili ogromno količino 16.000 kg ekrazita ali poldrug vagon. Ze samo ta, res velika številka razstreliva je po pravici razburjala vse Borovničane in jih navdajala s strahom, kaj bo. Ko je most zletel v zrak, so zelo težki kameniti kvadri iz stebrov podpornikov leteli daleč naokrog. Manjše kamene pa je frčalo daleč čez hiše. Na srečo ni razstrelitev zahtevala nobenih žrtv, čeprav je na zasebni imovini napravila dokaj škodo, saj so trpele šipe v hišah daleč naokrog, tresk sam pa je odmeval kakor grom daleč po Barju.

Pri razstrelitvi se je sesulo 8 osrednjih obokov in je bil most pretrgan v dolžino 172 metrov. S tem je bila prekinjena za nas tako važna železniška zveza s Trstom. Na žalost so bili razdrti še drugi mostovi na železniški progi naprej od Borovnice. Razstreljen je bil tako imenovani Sentspeterski most in Spanov most na Dolnu. Tako imenovani Jelevnov most takoj za borovniško postajo pa je ostal. Poleg razstrelitve mostov je umikajoča se bivša jugoslov. vojska uničila tudi progo na globokem zaseku med Logatecem in Planino. Tam gre železniška proga, kakor se vsakdo spominja, ki se je kdaj tam vozil, globoko zarezana skozi Kras. Strme stene obdajajo na obeh straneh progo in te so bile tudi razstreljene. Skladi kamena so se sesuli iz skoraj navpičnih sten in na debelo zasuli široko dvotirno progo. Italijanske okupacijske oblasti so že takoj v prvih dneh po zasedbi poskrbele, da so se začela takoj vsa dela, potrebna za čiščenje proge in za popravilo mostov. Pri teh delih je doslej zaposlenih že nad 1000 delavcev.

Največja prometna ovira pa ostane seveda razstreljeni viadukt čigar vprašanje proučuje ital. okup. oblast, da bi mesto porušenega zidanega mostu zgradile začasno železno in jekleno konstrukcijo. Znani italijanski strokovnjaki, graditelji mostov in železnic, že preiskujejo ostanke borovniškega viadukta, ki je trpel seveda mnogo več, kakor pa pokaže samo pogled na razstreljeni most. Pri silni eksploziji se je vsa veličastna zgradba zelo močno pretresla in so mnogi oboki, ki so stali v bližini teh, ki so se podirli, hudo načeti, tako da je veliko vprašanje, če bodo obstali. Tako se je prav v sredo dopoldne ob 11 sam od sebe sesul še deveti obok, ki je stal kot zadnji na kraju mostu, ki sega v borovniško postajo. Poleg pretresa, ki je razrahljal sicer solidno stavbo, se pojavljajo sedaj tudi neprijetne posledice zaradi pritiska, ki je izgubil ravnotežje s tem, da se je sesula sredina mostu. Zato je nevarnost, da se bodo krajni, še stoječi oboki z obeh strani podirali še naprej v smeri proti sredini mostu. Italijanske okupacijske oblasti so ljubeznivo dovolile domačinom, da smejo iz velikanskih ruševin mostu odvažati opeko brezplačno. Borovničani in okolišani prihajajo v velikem številu in se poslužujejo danega dovoljenja in odvažajo sicer staro, a še vedno prav dobro opeko, ki je bila vzdana v močnejše oboke viadukta.

Res je škoda, da je lepi most, ki je stal nad 80 let in ki je bil že zaradi tega, ker je bil zgrajen

v loku, velika gradbena svojevrstnost in dokaz odličnih stavbarskih sposobnosti prejšnjega stoletja, propadel. Borovniški viadukt je imel vsega skupaj 25 obokov in je bil dolg 500 m. Večina obokov je bila dvojna, nosilni stebri med oboki pa so bili grajeni iz rezanega kamna. Nekateri od kamnitih kvadrov so izredno veliki in so jih takrat, ko so gradili most, vozili kmetje posamič z dvojnimi vpregami. Most sam so gradili 4 leta. Začeli so kmalu potem, ko je južna železnica leta 1849 stekla do Ljubljane. Tedaj so bili zlati časi za Borovnico in okolico. Uprava južne železnice je kar ob mostu samem zgradila posebno opekarno, ki je sproti žgala velike množice opeke, ki so jo potrebovali pri graditvi obokov. Zanimivo je tudi, da so stebri oporniki, na katere se naslanjajo oboki, bili skoraj vsi postavljeni na lesene pilote, ki so jih zabili v blatno in močvirno dno. Kako premišljeno so že tedaj gradili, dokazuje dejstvo, da so vedeli, da talna voda ljubljanskega Barja niha in da so to tudi vračunali pri graditvi. Ker leseni piloti, če so na zraku, ne vzdržijo dolgo, so pri graditvi poskrbeli, da je tekoča voda stalno zamakala pilote, tako da nikdar gornji del pilotov ni prišel do zraka. To je dolgo vrsto desetletij šlo v redu. V zadnjih letih pa so naši železniški strokovnjaki opazili, da se nekateri stebri podporniki malenkostno posodajajo. Ugotovili so tudi, da je voda, ki naj bi zamakala pilote pri nekaterih stebrih, sama od sebe našla drugo pot, tako da so zaradi tega piloti ostali na suhem. Prav zato so začeli tudi piloti popuščati. Železniški strokovnjaki so dali skopati ob treh najbolj ogroženih stebrih poskusne jake, kjer so potem stalno, vsak dan nadzorovali stanje talne vode, tako da so mogli ugotoviti, če so kdaj piloti na suhem. Zadnji dve leti so borovniški viadukt tudi temeljito popravili. Voda, ki je otekala s proge na mostu, je namreč zamakala oboke iz opeke. Ko so most zgradili pred 80 leti, niso še poznali tako imenovanih izolacijskih sredstev, na primer asfalta, s katerim danes premazujemo zidove, da postanejo za vodo neprepustni. Mesto tega so tedaj opečne oboke prekrili z debelo plastjo ilovice, ki je prav tako varovala opeko pred vodo, ki zlasti pozimi hudo razkrajala opeko že zaradi zmrzovanja. V dolgih letih je ilovnata

Razstreljeni borovniški viadukt.

obloga začela propuščati vodo, ki je načela opeko. Zato so marsikje morali opeke v oboku izmenjati in je obok ponekod dobil nekakšne plombe. Od zgoraj pa so postopoma odkrili vse vrste obokov in jo zavarovali z izolacijsko plastjo. Tako je bil most prav v zadnjem času odlično zavarovan pred zobom časa, a na žalost mu usoda ni prizanesla. Kljub temu pa je naše železniško ravnanje racionalno z možnostjo, da most kdaj ne bi bil več

spособen za promet in je zato skrbno pripravilo načrte za preložitve železniške proge, ki bi se sicer s tem podaljšala za precejšnje število kilometrov, za vedno pa se izognila borovniškemu mostu. Prepričani smo vsekakor, da bodo italijanske okupacijske oblasti storile vse, kar je le mogoče, da bo Ljubljana čimprej zopet dobila starodavno in gospodarsko tako pomembno železniško zvezo s Trstom.

Kako potujejo pisma

Ko vržemo v poštni nabiralnik pismo, frankirano z znamkami za toliko in toliko dinarjev, se niti prav ne zavedamo, da se pri tem poslužujemo organizacije, ki jo v resnici lahko smatramo za eno najvažnejših pridobitev moderne civilizacije. Ustanovil jo je Nemec Heinrich v. Stefan.

Nekako sredi prejšnjega stoletja je bilo zelo težko določiti višino pisemskih in drugih pristojbin za pošiljke v inozemstvo. Če si hotel poslati na primer pismo iz New Yorka v Berlin, si moral plačati 90 centov, ako je potovalo pismo z nemško ladjo, če je nosila pismo angleška ladja, pa je bila pristojbina višja, in sicer 1 dolar 25 centov za vsako pismo. Mehikanec, ki je hotel v svoji državi dvigniti pismo, dospelo iz Rima ali Berlina, je moral na mehiškem poštenu uradu plačati 1 dolar in 45 centov. Pristojbina za pisemsko pošiljko iz Rima v Berlin preko Švice ali obratno je znašala v naši veljavi kakih 27 do 30 din. Če je šlo pismo preko Francije, je bila pristojbina mnogo višja, namreč okoli 50 din. Za pisma iz severoameriških držav v Rusijo je bilo 13 različnih poti in 10 različnih pristojbin, za pošiljke iz Amerike v Avstralijo šest poti, pristojbina pa se je gibala med 10 do 60 din.

Svetovna poštna zveza

Tako je bil urejen, ali bolje, neurejen pisemski promet, ko se je začel baviti z mislijo na boljše organizacijo poštnega prometa Heinrich von Stefan. Po daljšem premišljanju je sestavil več predlogov za zboljšanje mednarodnega poštnega prometa in je sklical mednarodni kongres, kjer naj bi razpravljali o teh njegovih predlogih. Kongres se je sestel leta 1874 v Bernu in je po 24dnevnem zasедanju sprejel vse Stefanove predloge. Tako je nastala Svetovna poštna zveza kot posledica najedovitejšega in najpopolnejšega mednarodnega sporazuma, ki ga je kdaj koli dosegel kak človek. Ta temeljni sporazum, ki ga je Stefan izdelal za Evropo in Združene države, služi danes vsem državam na svetu.

Temu dejstvu se moramo zahvaliti, da lahko danes pošljemo pismo od koder koli in v katero koli tujo državo na svetu in si lahko mirno prepričani, da bodo postopali z njim hitro in pazljivo, tako kakor so nekaj postopali samo s cesarskimi poslanicami. Danes si lahko v Tokiu ali Nankingu ali v Ameriki ali v Evropi, povsod bo isti postopek, povsod boš na pismo prilepil znamko v vrednosti nekaj dinarjev in ga vrgeš v poštni nabiralnik. Kdo dobi tisti denar, ki ga daš za kupljene znamke? Vedno pošta tiste države, kjer kupiš znamko. Kdo pa zapisuje te transakcije, kdo ve, koliko znamk je bilo v tej ali oni državi pokupljenih za pošiljke v tuje države ali morda celo, kolika je bila vrednost pisemskih in drugih poštne pošiljk v to ali ono določeno državo? Odgovor je zelo preprost: nihče. Vsaka država brezplačno pošilja na določene naslove vsa pisma, ki jih dobi iz katere druge države.

Recimo, da je na nekem pismu naslov v kako zakotno pokrajino neke daljne kolonije. Zavaljo tega pošta ne bo nič huda. Vsaka pošta ima velik seznam vseh poštne uradov na svetu ter še drugo debelo knjigo, kjer so znanovane vse železniške in pomorske proge, ki vodijo do teh pošt. Neko pismo lahko potuje skozi pol ducata držav, pa ga bo vendar vsaka pošta brez zamere sprejela in poslala tja, kamor je namenjeno.

Obračunavanje

Samo enkrat na vsaka tri leta obravnavajo pri tem delu mednarodnega sodelovanja denarno vprašanje. Nekatere poštne pošiljke morajo namreč na svojem potu iz ene v drugo državo iti preko kakke tretje države. Tu torej ni govora o izključni medsebojni uslugi. Da pa bi bila odškodovana tretja država za odpošiljatev teh tranzitnih pošiljk, bi moral iti denar iz enega žepa v drugega. Zato si pomagajo takole: vsaka tri leta skozi štiri tedne štejejo po vseh državah pisemske pošiljke, tako one, ki gredo naravnost iz države v državo, kakor tudi tranzitne. Zbrane podatke pošljejo nato centrali Svetovne poštne zveze v Bernu. Ko pridejo vsi podatki v Bern, zračunajo pristojbine za leto dni tako, da dobljene podatke za štiri tedne pomnože s trinajst in iz teh podatkov potem določijo, koliko mora vsaka država plačati drugi državi za odpravo tranzitnih pisem za dobo naslednjih treh let.

Poštni promet posameznih držav

Najnovejših podatkov glede tega vprašanja nimamo, lahko pa postrežemo cenjenim čitateljem s podatki pred tremi leti. Takrat je bilo stanje naslednje: V Bernu so zračunali, da je bil največja dolžnik v tem mednarodnem obračunavanju za tranzitni promet Nemčija. Njena inozemska pošta je potovala preko mnogo držav in po mnogih pomorskih poteh. Z opravljanjem tranzitnega poštnega prometa je največ zaslužila Francija, ki je dobila skoraj dva milijona zlatih frankov. Za njo so bile Združene države, ki pa so notranje v tej stroki pasivne. Zunanja poštna služba je veljala Združene države 45 milij. dolarjev, domači pošiljalci pa so plačali za pošiljke v tuje države samo 15 milij. dolarjev.

Posledica enotne poštne pristojbine za pisma v tuje države je v tem, da je šlo v mirnem času pred sedanjostjo vojno letno okoli poldrugo milijardo pisem iz raznih držav v druge države. Na prvem mestu so bile USA, nato Anglija z imperijem, takoj za njo Nemčija, nato Francija, Japonska, Italija, nato pa razne manjše države. Iz mesta Singapurja gre letno v tujino ravno toliko pisem kakor iz vse Svjetske zveze, namreč pol milijona. Belgija je pošiljala v druge države trikrat toliko pisem, kakor Brazilija. Če vračunamo med pisemskimi pošiljkami tudi tiskovine, potem vidimo, da industrijske države mnogo več pisem odpošljejo kakor jih sprejmejo. Industrijske nerazvite države pa obratno mnogo več pisem dobe, kakor jih odpošljejo.

Že nad 50 let je preteklo, odkar obstaja Svetovna poštna zveza. V okviru te zveze je sklenjenih med posameznimi državami še več manj važnih poštne dogovorov, ki urejajo poštne promet med dotičnimi državami. Važna panoga mednarodnega poštnega prometa je zračna pošta. Tudi za zračno pošto je že v glavnem urejeno. Na koncu je povedati eno: mednarodno ureditev poštnega prometa zbližuje narode. Odnosaji med narodi bi bili še bolj zapleteni, če bi ne bilo teh vezi, ki mnogo doprinesejo k medsebojnemu sporazumevanju.

Anekdota

Giuseppe Verdi je nekega večera prisostvoval v opernem gledališču operi nekega svojega tovariša. Po tedanji navadi je bil pokrit s cilindrom, ki ga je od časa do časa privzdignil, nato pa se zopet pokrival. Skladatelj, ki je sedel v sosednji loži, je nazadnje vznemirjen in vzradoščen vprašal slavnega Verdija: »Maestro, kaj naj to pomeni?«

Nič posebnega, je odgovoril Verdi, »pozdravljam samo svoje stare znance, s katerimi se srečujem v vaši operi.«

Green:

3

Luč in tema

Detektivska povest.

Luknja kakor tudi smer, v kateri je šla krogla, izključujeta vsako misel na samomor. Lasje okrog rane dokazujejo, da je bil strel prav od blizu, največ tri do štiri korake od umorjenega. Ako se še ozira na kot, pod katerim je prestrelila krogla možgansko votlino, potem je jasno, da je pokojnik moral sedeti na svojem stolu pri delu, pri katerem je bila glava spuščena naprej. Če bi namreč krogla prevotila človekovo glavo, ki mirno sedi, pod kotom 45 stopinj, kakor je tu primer, bi moral morilec meriti prav nizko. Ker pa je pokojnik pisal in spustil glavo naprej, je šel strel čisto lahko v omenjeni smeri.

Ko so zdravnika vprašali o zdravstvenem stanju gospoda Leavenwortha, je odvrnil ta, da je bil pokojnik po njegovem mnenju ob času smrti v najboljšem zdravju, a ker ni hišni zdravnik, ne more tega ugotoviti brez daljše preiskave. Morilnega orožja ni bilo moči nikjer najti, ne v sobi, v kateri je bil pokojnik ustreljen. Iz nadaljnjih zdravnikovih besed se je razumelo kot nedvomljivo še to: Po razstrelitvi mize in stola napram vratom za stolom se sklepa, da je moral ubijalec stati ali pred pragom, ali za pragom vrat hodnika, ki vodi v sobo. Ker pa je krogla bila mala in ustreljena naravnost v glavo, je mogla lahko prebiti kost ne obrniti se ne na desno ne na levo, in to prepričuje zdravnika, da je žrtev mirovala in ni obrnila glave, da bi videla svojega napadalca. Iz tega izvaja, da je ubijalec poznal vse hišne navade, ker se je približal ne da bi bil vzbudil najmanjši šum ali kaj nenavadnega.

Ko je zdravnik končal svoje poročilo, je vzel Hammond kroglo, ki je želala prod njim na mizi,

jo zavil, vzel iz žepa svinčnik in napisal nekoliko vrstic na košček papirja ter poklical tajnega policista, kateremu je nekaj natihem naročil.

Policist je dal z pogledom razumeti, da umeje naročilo, pogledal je naslov in odšel iz sobe. Za hip je bilo čuti iz ulice vzlik »Hura!«, bilo je znamenje, da je policist že prišel na ulico.

S svojega sedeža sem mogel pogledati tudi na cesto. Zapazil sem, da se je policist vsedel v kočijo in hitro se odpeljal proti Broadvaju.

III.

Zasliševanje.

Ko sem zopet svojo pozornost obrnil na zasliševanje ostalih, sem opazil, kako Hammond gleda skozi zlate naočnike v notes.

»Ali je hišnik tu?« je vprašal.

Takoj je nastalo gibanje med slugami. Nek samozavesten Irec je stopil iz sredine pred gospode.

Koroner, na katerega je sluga napravil dober vtis, kakor tudi na vse druge, ga je pričel izpraševati:

»Ime vam je Tom Dougherty?«

»Da, gospod!«

»Kako dolgo ste tu v službi?«

»Skoro dve leti.«

»Vi ste prvi našli truplo gospoda Leavenwortha?«

»Da, jaz in gospod Harwell.«

»Kdo je ta gospod Harwell?«

»Prisotni tajnik gospoda Leavenwortha.«

»Ali ste podnevi ali ponoči našli truplo?«

»Okoli osme ure zjutraj.«

»Kje?«

»V knjižnici, ki se nahaja kraj spalnice. Čudno se nam je zdelo, da gospod ni prišel po svoji navadi k zajutruku, in morali smo vlomiti vrata.«

»Bila so torej zaklenjena?«

»Da.«

»Odnatrai?«

»Tega vam ne morem povedati, ker ključa ni bilo v vratih.«

»Kje je ležal gospod Leavenworth, ko ste ga našli?«

»On ni ležal, temveč sedel pri mizi sredi sobe, obrnjen z hrbtom proti spalnici. Gornje telo je bilo nagnjeno naprej, glava je visela na roki.«

»Kako je bil oblečen?«

»V obleko, katero je imel prejšnji dan.«

»Ali je bilo v sobi opaziti, da bi se moral s kom boriti?«

»Ne, gospod.«

»Ali je ležal revolver na mizi ali na tleh?«

»Ne, gospod.«

»Ali menite, da bi to moglo biti roparski umor?«

»Ne. Gospodova ura in denarnica sta bili še v žepu.«

Na vprašanje: kdo vse je bil v hiši ob času, ko ste našli mrtveca, je odgovoril:

»Obe gospodični Mary in Leonora Leavenworth, gospod Harwell, kuharica Katarina, sobarica Fanny in jaz.«

»Ali je to vaša družina te hiše?«

»Da, gospod.«

»Čegava naloga je vsak večer zapirati vrata?«

»Moja.«

»Ali ste tudi sinoči izpolnili to dolžnost?«

»Da, kakor vedno.«

»Kdo je zjutraj odprl vrata?«

»Jaz sam, gospod.«

»Kako ste jih našli?«

»Ravnokar, kakor sem jih sinoči pustil.«

»Ali je bilo odprto kakšno okno ali kakšna vrata? Premislite dobro, predno odgovorite.«

»Ne, gospod!«

V tem času bi se čula igla, če bi padla na tla, tako tiho je bilo v sobi. Vsi so bili prepričani, da morilec ni šel iz hiše do zjutraj, dokler niso bila vrata odprta, in to je težilo vse. Čeprav sem že od prej to vedel, vendar me je ta dokaz malo vznemirjal, a opazuje ostro hišnikovo obličje,

sem iskal na njem znak, po katerem bi se moglo odkriti, da je zanemarljivo dolžnost. A njegov izraz je bil čvrst in ravnodušen, vse poglede je srečaval mirno kot stena.

Na vprašanje, kdaj je videl gospoda Leavenworth zadnjikrat živega, je odgovoril:

»Sinoči pri večerji.«

»Ali ga je videl kdo kasneje?«

»Da, Gospod Harwell pravi, da je bil pri njem še ob polenajstih.«

»V kateri sobi stanujete?«

»V pritličju.«

»Kje ste drugi stanovalci?«

»Večinoma v tretjem nadstropju; dame v velikih sobah, gospod Harwell v manjši spredeji, a služkinje spijo zgoraj.«

»Torej se ni nihče nahajal z gospodom Leavenworthom v istem nadstropju?«

»Ne.«

»Kdaj ste legli spat?«

»Okrog enajstih.«

»Ali se spominjate, da bi bili preje ali kasneje čuli kak ropot v hiši?«

»Niti najmanj ne. «je odgovoril odločno.

Pozvan, da podrobno opiše, kako je našel umorjenega, je Tom opisal vse podrobnosti z največjo točnostjo, ne da bi se bil najmanj zapletel v protislovje.

»Kako je vplivalo na Vami, ko sta zvedeli?«

»Šle sta z menoj v sobo, kjer se je bil izvršil umor. Gospodična Eleonora se je onesvestila, ko je zagledala truplo.«

»A ona druga dama? Gospodična Mary se mi zdi — — —«

»Ne morem se več spominjati, ker sem hitel po vodo za gospodično Eleonoro.«

»Kdaj so gospoda Leavenwortha odnesli v spalnico?«

»Takoj, ko se je gospodična Eleonora zavedla.«

»In to se je zgodilo?«

»Takoj, ko sem jo pokropil z hladno vodo.«

»Kdo je ukazal prenesti truplo?«

F. S. Finžgar:

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

148.

149.

Justinijan si je naslonil glavo na roke in je vprašal Epafrodita, ali je to res. Ta je odvrnil: »On je iz rodu Slovenov, ki so uničili Hilbudija.«

150.

151.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i din; senitovanjski oglasi i din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek se mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enotonska, 1 mm visoka črtna vrstica po 1 din. - Za plačane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Dobe:

Kuharica

se sprejme v bližino Ljubljane na večje poselstvo. Mora biti poštena, zanesljiva in pridna, plača po dogovoru. Naslov v upravi pod št. 6097. b

Pouk

Italijanski tečaj

Iščem dobro šiviljo perfektno v izdelavi oblek, plaščen in kostimov. Zglasti se od 8.—10. ure v Dvorakova 10 pritrileže.

Stanovanja

Oddajo:

Trisobno stanovanje

s kopalnico in pritlikami se takoj odda za 750 din: Moste, Petriceva ul. 7. (6)

Enosobno stanovanje

lepo, oddam za maj. Ciglerjeva 26, Moste. (6)

Enosobno stanovanje

pritrilečno, oddam takoj ali 2 osebam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6109.

Enosobno stanovanje

se odda 1—2 osebam takoj za mesec maj. — Pojasnila: Kolodvorska 32, dvorišče.

Sobe

Istejo:

Prazno sobo

s prostim vvhodom. Iščem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Soba« 6107.

V najem

Oddajo:

Gostilno z vrtom

in tujskim sobami se zaradi odpotovanja odda v zdravilišču. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kavcija« 6054. (n)

Kolesa

Moško kolo

še popolnoma novo, zaradi odpotovanja takoj zelo poceni prodam. — Kovarčič, Cigletova 11.

Posedstva

Parcele

prodam: v Šiški, pri Sv. Petru, plačljivo tudi s knjižico Mestne hranilnice, v St. Vidu, na Kodeljevem, v neposredni bližini Javnih skladišč, v Mednem itd.

Kupim in prodam

hiše: visokoprtilične, enonadstropne in večnadstropne, ter posestva.

Prevzamem

upraviteljstvo hiš in posestev. Nudim zanesljivo jamstvo. Zaje Andrej, posredovalnica nepremičnin, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 10, telefon začasno 35-64, stanovanje: telefon St. Vid 768.

Razno

Ranobran

za mazanje večjih ran na drevu. — Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova ulica 3-I, tel. 34-73.

Mravlje

100% uničujoče sredstvo sestavi: Inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3-I, tel. 34-73.

Objave

Svarilo!

Opozarjam vsakogar, ki prenaša lažnjive govoriče, da sem iz vojaškega oskrbovališča odnesel ali dal odnesti razna živila, da bom proti razširjevalcem teh lažnivih vestí uvedel sodno postopanje. Josip Bergman, Ljubljana, Poljanska cesta 87.

Avto-motor

Iščemo tovorni avto

znamke »MAN«, evid. št. 2-1585, 5-tonski, sive barve, z novo platneno streho. Kdor kaj ve o njem, naj javi Kranjski Industrijski družbi na Jelenicah.

Motorno kolo št. 4835

se dobi pri Musarju, Dolni Logatec 36.

Poizvedbe

za živali

Iščem konja »Doric«

bosancec, visok 135, čokate postave, rujav z belo liso na čelu. Na kopitu ima vzgano število 1935. Kdor javi, kje se konj nahaja ali ga pripelje, dobi dobro nagrado. — Rado Hribar, Ljubljana, Gradišče 9, ali Sternal, Cerklje pri Kranju.

Kobila »Prama«,

spredaj ima platfus, žig št. 51 se nahaja pri Anton Hafner, Binkelj št. 5, p. Skofja Loka.

Iščem konja

»Fuksa«, visokega, z veliko črno liso na glavi, najbrže brez žiga. Kdor ve zanj, naj sporoči proti nagradi na naslov: Marija Kepic, Moste 33, p. Komenda. (e)

Iščem konja

pram »Mali«, srednji, žig 1672, desetleten, od 1. batalj. 16. art. polka, Ljubljana. Dam nagrado. Zupnišče Moravče e

500 din nagrade

dobi, kdor mi preskrbi kobilu, staro 5 do 6 let, sirasta šimla. Kobila je bila oddana v Novi vasi pri Rakeku, 14 dni pred splošnim vpoklicem. — Ivan Ogrin, Laverca. e

Vol

velik, gorenjske pasme, rudeč, na hrbtu čez rep bela lisa, se dobi pri Ivanu Ogrinu, Laverca.

500 din nagrade

dobi, kdor mi preskrbi konja, starega 5—6 let, sirasti šimel. Konj je bil oddan v Novi vasi pri Rakeku, 14 dni pred splošnim vpoklicem. — Ivan Ogrin, Laverca. e

Pozor!

Oskrbrujem konja št. 174. »šimel«, lep, tolerast, visok 153 cm, za težko vožnjo slab, star okrog deset let. Lastnik naj se takoj zglasti pri meni: Alojz Omahen, Stranje 3, St. Vid pri Stični.

Iščem kobilu »Pramo«

z žigom št. 1065, stara 11 let, velikost 165/186, srednje težka, na čelu ima majhno belo zvezdico, zadnji nogi debelejši in na prvih nogah bolj velika kopita. Sporočiti proti dobri nagradi na naslov Pele Stane, Ribnica 34, Dolenjsko. (e)

Iščem »Fuksa«

z obema ribljima očesoma, bela dolga lisa na glavi in bela zadnja desna noga. Žig 80, oddan Bitnje pri Zabnici. Črna kobila v levem ušesu bradavica. Žig 16. Proti nagradi na naslov: A. Rojina, Ljubljana, Kolodvorska 8. (e)

Kobilu

rujavko, z belo liso, žig št. 4515 — iščem. Dam nagrado 500 din. Fr. Petkovšek, Hotederšica št. 9.

Vola

lisastega, simendolca, tež. ca 700 kg, žig 140, podkovan, iščem proti nagradi. Sporočiti: Bukovec Janez, obč. Želmlje, Ig.

Išče se:

kobila fuksa, nizka, široka, z liso na glavi. Zadnje noge bele z dolgo diako, na nogi žig 3056. — Kobila, modra fuksa s podolgovato livo na glavi. Široka, nizka stara 3 leta z žigom št. 4532. Dotični, kateri ju izsledí in sporoči, dobi nagrado 1000 dinarjev za vsako. Karel Znidaršič, trgovec, Dane-Stari trg, Rakek.

Iščem konja

prama, močnega, majhno belo liso na glavi, vel. 161/185, žig št. 18. Sporočiti proti nagradi 1000 din Copu Blažu, Koroska Bela 53, p. Javornik. (e)

Iščem konja št. 669

rjave barve, tolerast, visok 160 cm, šliši na ime »Tulpane«. Kdor mi sporoči, kje se nahaja, dobi nagrado 500 din. — Jože Martinc, Ljubljana, Vošnjakova 8. (e)

Zglasti naj se

lastnik vola, žig 303, Jezica 15.

Iščem kobilu št. 84

temno zelene barve, zvezdo na glavi, stara 6 let. Vis. 165, obseg 200. Prosim občine in občinstvo, naj javijo proti nagradi na ime Marija Mavec — Tomislav št. 8, p. Ig.

Iščem konja

»Sokola« s kompletno jezdnó opremo. Je pram, precej visok in močan, z malo glavó. — 11. aprila zjutraj je bil še v Novem mestu. Pojasnila proti nagradi na Zvonimir Bohte, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29-IV.

Občina Rakitna,

okraj Ljubljana-okolica, prosi vse občine, gg. župane in tajnike, da nam sporočijo, če se na njih ozemlju nahajajo volí in konji. Volí imajo št. žiga od 459 do 491. Potem 1 kobila »šimla«, zelo bela. Zadnji nogi otekli, ter ima obseg 162/177, št. žig 16. Potem 1 kobila »fuksa« mala, že bolj stara. Obseg 135/146. Oddana je bila v 2. plan. bat. 1. planinsk. polka Boh. Bela.

Iščem vola,

črnega, žig 141, na repu z belo liso, velike roge, podkovan. Sporočiti proti nagradi. — Jeršin Janez, Gradišče 12. Ig.

Konj »Pram«

dolgo ozko lisko na glavi, zadnje noge malo bele, bolj kratek in malo črno porto po vrhu. Žig št. 1868. — Nagrada 1000 dinarjev. Lastnik Kandare Anton, Klanec 38, p. Stari trg, Rakek.

Kdor mi najde kobilu

»Lisko«, 6 let staro, temno pramo, št. 874, z malo zvezdo na glavi, nad bincljnom na zadnjih nogah med redko dlako ima rane. Sporočiti proti nagradi na Feliks Lenče, Kleče št. 10, pošta Jezica.

Konja

fuksa, št. 210 in kobilu fukso št. 162, dobiti proti dokazilom in vrnitvi stroškov pri Caserman Antonu, Cerknica št. 58, Notranjska.

»Oče, prosim te, povej mi, kaj je prav za prav kenguruj?«

»Krap? To je neka neumna riba,« pravi oče v zadregi.

»Toda tu piše, da skače z velikimi skoki z repom in zadnjimi nogami.«

»No, saj pravim, da je to neka neumna riba.«

Kobilo

popolnoma črno, vis. 159, obseg 185 cm, žig št. 276 — iščem. Osebi, katera mi pove ali jo pripelje na dom, dam dobro nagrado. Jakob Dežman, Zadvor št. 22, p. Dobrunje.

Iščem konja

z žigom št. 6. Šliši na ime Fuks. Visok 171 cm. Star 6 let. Kdor kaj ve o njem naj sporoči na naslov. Alojz. Noč, pekarija, Sl. Javornik — proti dobri nagradi.

Vsem občinam

in privatnikom, ki kaj ve o kobilí fuksi z belo liso, mera 160/180 — 1930. Številka žiga 119. Naj sporoči proti lepi nagradi na naslov Valčič Jožefu, Strazišče 64, p. Kranju.

Iščem dva konja

1. vranec — Puto 161/182 — 1932, žig št. 1308. — 2. prama kobilu, vis. 158 obseg 179 — 1935, žig št. 1307. Kdor kaj ve o njih, naj sporoči proti nagradi na naslov: Ivanka Flegar, grad Tivoli — Ljubljana.

Iščemo konje:

Konj, črnosirast, na glavi bela lisa, kratek rep, ime Rižan, št. 597. — Konj, temnordeč, na glavi belo, ime Pull, št. 598. — Kobila, črna, stara 11 let, vis. 140, obseg 154, ime Turka, št. 586. — Vsi trije oddani 1. mitralji, četi na Brezovici. — Konj, črn, star 7 let, 145/156 cm, ime Muri, oddan na Boh. Bel. — Konj fuksa, 150/162, št. 4010, oddan z vozom vred voji komori v Dravljah, razpušč. v Mokrem polju pri Novem mestu. — Pojasnila proti nagradi na Franc Kolenc, Hinje pri Žužemberku.

Italijanščina brez učitelja

PRVA LEKCIJA.

Naučili se boste italijansko prav izgovarjati in brati.

Vse druge misli v kraj! Celó skrbí preženite. Da, kako lepo — za eno urico boste brez skrbi! In še italijansko prav izgovarjati in brati se boste naučili! Kako bi z veseljem ne sedli k učenju?

Pripravite si, prosim: navaden zvezek, manjšo beležnico, svinčnik in radirko. Potem pa začniva.

Buona sera! Ste prebrali? Berite, kakor bi brali dve slovenski besedi. Buona — pomeni dober (prav za prav: dobra), sera — pomeni večer (v italijanščini ženskega spola). Dober večer!

Pozdravili smo se. In dve italijanski besedi že znate!

Dve stvari smo spoznali iz teh dveh kratkih besedi: prva ni nikakšno posebno odkritje — italijanščina se piše z latinico; druga pa nam pove, da se v italijanščini kakor v slovenščini samostalniki pišejo z malo začetnico.

Pisave se torej posebej ne bo treba učiti in sitnosti zaradi velikih začetnic tudi ne bo. Zato pa pogumno naprej!

Seznamimo se najprej z italijansko abecedo:

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z.

Razen q so Vam seveda vse črke znane. Samo imenuje jih Italijan drugače kakor Slovenec: b je »bi«, c je »či« (pisano: ci), d je »di«, f je »efe« (pisano: effe), g je »dži« (pisano: gi), h je »aka« (pisano: acca), l je »lele« (pisano: elle), m je »eme« (pisano: emme), n je »ene« (pisano: enne), p je »pi«, q je »ku« (pisano: cu), r je »ere« (pisano: erre), s je »ese« (pisano: esse), t je »ti«, v je »vu«, z je »zeta« (izgovorí: dzeta).

Pri pregledovanju italijanske abecede pogrešate nemara slovenske črke č, š, ž ter k in j.

Glasova č in š pozna tudi italijanščina, samo da nima zanju posebnih znakov ali črk. Kako se ta dva glasova zapisekta, bomo zvedeli pozneje. — Glasu ž italijanščina ne pozna.

Pač pa pozna Italijan črki k in j, poleg teh pa tudi črke x, y, w. Uporablja jih v besedah, ki si jih izposoja iz tujih jezikov. — Črka x je znamenje za glas »ks« in jo imenujejo kakor mi »iks« (pisano: ics). Črka y označuje glas i ali j in se imenuje »ipsilon«. Črka w je znamenje za glas v (»dvojni v«, ki ga tudi Italijan imenuje »vu doppio«).

Naredite zdaj prvo vajo: spišite si v zvezek italijansko abecedo!

Gotovo Vam je znano, da ločimo pri glasovih samoglasnike in soglasnike. Samoglasniki so: a e i o u. Italijanščina in slovenščina imata iste samoglasnike: a, i, u, široki in ozki e, široki in ozki o, vsega torej sedem glasov. Polglasnika italijanščina ne pozna.

Gledé »širokih« in »ozkih« samoglasnikov ste si menda na jasnejš? široki »e« imamo na primer v besedah: žena, teta; ozki »é« v besedah: stena, mreža. Široki »o« je, postavim, v besedah: kosa, roka; ozki »ó« pa v besedah: nos, pot. Na te razlike pazimo tudi v italijanščini.

Berite zdaj nekaj primerov italijanskih samoglasnikov:

a: ama (= ljubi), palla (= žoga).

Široki é: festa (= praznik), perdere (= izgubiti).

Ozki é: pera (= hruška), fede (= vera).

i: inno (= himna).

Široki ó: forte (= močan), buona (= dobra).

Ozki ó: ora (= ura), amóre (= ljubezen).

u: tu (= ti), su (= na).

Zanaprej bomo označevali široki o ali e s »treščico« (´), ozki o ali e pa z naglasom ostrivcem (ˊ).

Vaša nadaljnja vaja bodi, da spišete v beležnico italijanske besede, s katerimi ste se dozdaj seznanili. Beležnico preganite navpično čez pol in pišite italijanske besede na levo, slovenski pomen pa na desno stran. Iz te beležnice se boste učili besed tako, da boste izmenoma zakrivali s pivnikom desno ali levo plat!

Nadaljujmo zdaj s soglasniki.

Da si pregled olajšamo, povem takoj, da o izreki soglasnikov: b, d, f, p, r ni kaj posebnega povedati. Izgovarjajo se namreč popolnoma tako kakor v slovenščini.

Drugačna pa je stvar z nekaterimi drugimi soglasniki. Seznanimo se z njimi po vrsti.

C

Ta črka je znak za dva soglasnika: za naš k in za naš č.

K: Pred a, o, u in pred soglasniki se bere kot k: caro (izg. káro, drag), corso (izg. korso, sprehajališče), cura (izg. kura, skrb), classe (izg. klase, razred), credo (izg. kredo, verjamem).

Č: Pred e in i ga beremo kot č: cena (izg. čena, večerja), cibo (izg. čibo, jed).

Ker pa ni pravila brez izjeme, povejmo brž, da se c lahko tudi pred a, o, u izgovarja kot č — in tudi pred e in i izgovarja kot k. Kako to? Stvar je primeroma preprosta: Kadar naj se c pred e in i izgovarja kot k, vtaknemo medenj in med e ali i kratko in malo h: chiaro (izg. kjaro, svetel), perche (izg. perke, zakaj). — Kadar pa se naj c pred a, o, u izgovarja kot č, vtaknemo i medenj in med samoglasnik a, o ali u: ciao! (izg. čao, sluga!), ciuffo (izg. čúfo, čop).

G

G in c sta v bližnjem sorodstvu. Oba imata podobne posebnosti.

S črko g označujemo lahko dva glasova: g in dž.

G: Pred a, o, u in pred soglasniki se bere g kot g: gallo (izg. gálo, petelin), gila (izg. gola, grlo, vrat), gusto (izg. gústo, okus), grande (izg. grande, velik).

Dž: Pred e in i beremo g kot dž: genitori (izg: dženitóri, starši), giro (izg. džiro, krožna pot). Podobno posebnost kakor zgoraj dobimo tudi tu: včasih beremo g tudi pred e ali i kot g. Da to opravičimo, vtaknemo tudi tu tisti že znani h med g in med e ali i: ghetta (izg. gete, gamaše), ghiro (izg. giro, svizec).

Nadaljevali bomo lekcijo v jutrišnji številki.